

לְמוּד יוֹמִי

משניות זהר

בעידודו של
מו"ר הרה"צ שליט"א

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב,
עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

פרשת
שמיני תשפ"ו

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד :
הַלְמוּד בַּמִּשְׁנָיוֹת וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ יִהְיֶה לְעִלּוּי הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה
וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם,
גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצְלָחָה לְכָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים וּבִנְיַן בֵּית
מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

רֹאשׁ־הַשָּׁנָה פֶּרֶק ג

א. רָאוּהוּ בֵּית־דִּין וְכָל יִשְׂרָאֵל, נֶחְקְרוּ הָעֵדִים, וְלֹא הִסְפִּיקוּ לוֹמַר: ׳מְקֻדָּשׁ׳, עַד שֶׁחָשְׁכָה - הֲרֵי זֶה מְעֻבָּר. רָאוּהוּ בֵּית־דִּין בִּלְבַד - יַעַמְדוּ שְׁנַיִם וְיָעִידוּ בִּפְנֵיהֶם, וְיֹאמְרוּ: ׳מְקֻדָּשׁ מְקֻדָּשׁ׳. רָאוּהוּ שְׁלֹשָׁה וְהֵן בֵּית־דִּין, יַעַמְדוּ הַשְּׁנַיִם וְיוֹשִׁיבוּ מֵחַבְרֵיהֶם אֵצֶל הַיָּחִיד, וְיָעִידוּ בִּפְנֵיהֶם, וְיֹאמְרוּ: ׳מְקֻדָּשׁ מְקֻדָּשׁ׳, שֶׁאֵין הַיָּחִיד נֶאֱמָן עַל־יְדֵי עַצְמוֹ: ב. כָּל הַשּׁוֹפָרוֹת כְּשֵׁרִין חוּץ מִשֶּׁל פָּרָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא קֶרֶן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וַהֲלֹא כָּל הַשּׁוֹפָרוֹת נִקְרְאוּ קֶרֶן, שֶׁנֶּאֱמַר: (יְהוֹשֻׁעַ ו, ה): "בִּמְשֹׁךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל": ג. שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה - שֶׁל יָעֵל, פָּשׁוּט, וּפִיו מְצֻפֶּה זָהָב, וּשְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת מִן הַצְּדָדִין. שׁוֹפָר מַאֲרִיךְ וַחֲצוֹצְרוֹת מְקַצְּרוֹת, שֶׁמִּצְוַת הַיּוֹם בַּשּׁוֹפָר: ד. בַּתַּעֲנִיּוֹת - בְּשֶׁל זְכָרִים כְּפוּפִין, וּפִיהֶן מְצֻפֶּה כֶּסֶף, וּשְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת בָּאֶמְצַע. שׁוֹפָר מְקַצֵּר וַחֲצוֹצְרוֹת מַאֲרִיכוֹת, שֶׁמִּצְוַת הַיּוֹם בַּחֲצוֹצְרוֹת: ה. שָׁוֶה הַיּוֹבֵל לְרֹאשׁ־הַשָּׁנָה לַתְּקִיעָה וְלַבְּרָכוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּרֹאשׁ־הַשָּׁנָה תּוֹקְעִין בְּשֶׁל זְכָרִים, וּבַיּוֹבֵל בְּשֶׁל יְעֵלִים: ו. שׁוֹפָר שֶׁנִּסְדַּק וְדִבְּקוּ - פָּסוּל. דִּבֵּק שִׁבְרֵי שׁוֹפָרוֹת - פָּסוּל. נִקַּב וְסָתָמוּ, אִם מְעַכֵּב אֶת הַתְּקִיעָה - פָּסוּל. וְאִם לָאו - כָּשֵׁר: ז. הַתּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר אוֹ לְתוֹךְ הַדּוּת אוֹ לְתוֹךְ הַפִּטָּם, אִם קוֹל שׁוֹפָר שָׁמַע - יָצָא. וְאִם קוֹל הַבָּרָה שָׁמַע - לֹא יָצָא. וְכֵן מִי שֶׁהָיָה עוֹבֵר אֲחוֹרֵי בֵּית־הַכְּנֶסֶת, אוֹ שֶׁהָיָה בֵּיתוֹ סָמוּךְ לְבֵית־הַכְּנֶסֶת, וְשָׁמַע קוֹל שׁוֹפָר אוֹ קוֹל מְגִלָּה, אִם כִּוֵּן לִבּוֹ - יָצָא. וְאִם לָאו - לֹא יָצָא. אַף־עַל־פִּי שֶׁזֶּה שָׁמַע וְזֶה שָׁמַע, זֶה כִּוֵּן לִבּוֹ, וְזֶה לֹא כִוֵּן לִבּוֹ: ח. "וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל" וגו׳ (שְׁמוֹת יז, יא), וְכִי יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה עוֹשׂוֹת מִלְחָמָה, אוֹ שׁוֹבְרוֹת מִלְחָמָה? אֶלָּא לוֹמַר לָךְ: כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, וּמִשַּׁעְבְּדִין אֶת לִבָּם לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם - הָיוּ מִתְגַּבְּרִים. וְאִם לָאו - הָיוּ נוֹפְלִין. כַּיּוֹצֵא בַּדָּבָר אַתָּה אוֹמֵר: (בַּמִּדְבָּר כא, ח) "עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף, וְשִׂים אֹתוֹ עַל נֵס, וְהָיָה כָּל הַנָּשׁוּךְ, וְרָאָה אֹתוֹ וָחָי" - וְכִי נָחָשׁ מֵמִית, אוֹ נָחָשׁ מְחַיֶּה? אֶלָּא, בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין כְּלַפֵּי מַעְלָה, וּמִשַּׁעְבְּדִין אֶת לִבָּם לַאֲבִיהֶן שֶׁבַּשָּׁמַיִם - הָיוּ מִתְרַפְּאִים, וְאִם לָאו - הָיוּ נְמוֹקִים. חֵרֵשׁ, שׁוֹטֶה, וְקָטָן - אֵין מוֹצִיאִין אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן. זֶה הַכְּלָל: כֹּל שֶׁאֵינוֹ מְחֻיָּב בַּדָּבָר - אֵינוֹ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן:

רֹאשׁ־הַשָּׁנָה פֶּרֶק ד

א. יוֹם־טוֹב שֶׁל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה, שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת - בַּמִּקְדָּשׁ הָיוּ תּוֹקְעִים, אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה. מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ - הִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁיְּהוּ

תוֹקְעִין בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית־דִּין.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: לֹא הִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן
בֶּן זַכַּאי אֶלָּא בִּיבְנֶה בִּלְבָד. אָמְרוּ לוֹ:
אֶחָד יַבְנֶה וְאֶחָד כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית־
דִּין: ב. וְעוֹד זֹאת הָיְתָה יְרוּשָׁלַיִם יְתֵרָה
עַל יַבְנֶה, שֶׁכָּל עִיר שֶׁהִיא רוֹאָה
וְשׁוֹמַעַת וּקְרוֹבָה וְיכוֹלָה לָבוֹא -
תוֹקְעִין. וּבִיבְנֶה לֹא הָיוּ תוֹקְעִין אֶלָּא
בְּבֵית־דִּין בִּלְבָד: ג. בָּרִאשׁוֹנָה הָיָה
הַלּוּלָב נִטָּל בַּמִּקְדָּשׁ שִׁבְעָה, וּבַמְּדִינָה
יוֹם אֶחָד. מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ - הִתְקִין
רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁיְּהֵא לוּלָב נִטָּל
בַּמְּדִינָה שִׁבְעָה זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ, וְשֶׁיְּהֵא
יוֹם הֶנֵּף כֻּלּוֹ אָסוּר: ד. בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ
מְקַבְּלִין עֵדוּת הַחֹדֶשׁ כָּל הַיּוֹם, פַּעַם
אַחַת נִשְׁתַּהוּ הָעֵדִים מִלָּבוֹא, וְנִתְקַלְקְלוּ
הַלְוִיִּם בַּשִּׁיר, הִתְקִינוּ שֶׁלֹּא יְהוּ מְקַבְּלִין
אֶלָּא עַד הַמִּנְחָה. וְאִם בָּאוּ עֵדִים מִן
הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה, נוֹהֲגִין אוֹתוֹ הַיּוֹם
קֹדֶשׁ וּלְמָחָר קֹדֶשׁ. מִשֶּׁחָרַב בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ הִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי,
שֶׁיְּהוּ מְקַבְּלִין עֵדוּת הַחֹדֶשׁ כָּל הַיּוֹם.
אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה: וְעוֹד זֹאת
הִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁאַפִּלּוּ רֹאשׁ
בֵּית־דִּין בְּכָל מָקוֹם, שֶׁלֹּא יְהוּ הָעֵדִים
הוֹלְכִין אֶלָּא לְמָקוֹם הַוַּעַד: ה. סֵדֶר
בְּרָכוֹת: אוֹמֵר אָבוֹת וּגְבוּרוֹת וּקְדֻשַּׁת
הַשֵּׁם, וְכוֹלֵל מַלְכִיּוֹת עִמָּהֶן - וְאֵינוֹ
תוֹקֵעַ. קְדֻשַּׁת הַיּוֹם - וְתוֹקֵעַ. זִכְרוֹנוֹת -
וְתוֹקֵעַ. שׁוֹפָרוֹת - וְתוֹקֵעַ. וְאוֹמֵר עֲבוֹדָה
וְהוֹדָאָה וּבִרְכַּת־כֹּהֲנִים, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן
בֶּן נוּרִי; אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: אִם אֵינוֹ
תוֹקֵעַ לַמַּלְכִיּוֹת, לָמָּה הוּא מַזְכִּיר? אֶלָּא
אוֹמֵר אָבוֹת וּגְבוּרוֹת וּקְדֻשַּׁת הַשֵּׁם,
וְכוֹלֵל מַלְכִיּוֹת עִם קְדֻשַּׁת הַיּוֹם - וְתוֹקֵעַ.
זִכְרוֹנוֹת - וְתוֹקֵעַ. שׁוֹפָרוֹת - וְתוֹקֵעַ.
וְאוֹמֵר עֲבוֹדָה וְהוֹדָאָה וּבִרְכַּת־כֹּהֲנִים:
ו. אֵין פּוֹחֲתִין מֵעֲשָׂרָה מַלְכִיּוֹת,
מֵעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת, מֵעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת. רַבִּי
יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: אִם אָמַר שָׁלֹשׁ
שָׁלֹשׁ מִכֻּלָּן - יָצָא. אֵין מַזְכִּירִין זִכָּרוֹן
מַלְכוּת וְשׁוֹפָר שֶׁל פֻּרְעָנוּת. מַתְחִיל
בַּתּוֹרָה וּמַשְׁלִים בַּנָּבִיא. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר:
אִם הִשְׁלִים בַּתּוֹרָה - יָצָא: ז. הָעוֹבֵר
לִפְנֵי הַתֵּבָה בְּיוֹם־טוֹב שֶׁל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה,
הַשֵּׁנִי מַתְקִיעַ. וּבְשָׁעַת הַהַלֵּל, הָרִאשׁוֹן
מַקְרֵא אֶת הַהַלֵּל: ח. שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ־
הַשָּׁנָה, אֵין מַעֲבִירִין עָלָיו אֶת הַתְּחוּם,
וְאֵין מְפַקְּחִין עָלָיו אֶת הַגַּל, לֹא עוֹלִין
בָּאִילָן, וְלֹא רוֹכְבִין עַל־גַּבֵּי בְּהֵמָה, וְלֹא
שָׁטִין עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְאֵין חוֹתְכִין אוֹתוֹ,
בֵּין בְּדָבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שְׁבוּת, וּבֵין
בְּדָבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם לֹא תַעֲשֶׂה. אֲבָל אִם
רָצָה לִתֵּן לְתוֹכוֹ מַיִם אוֹ יַיִן - יִתֵּן. אֵין
מְעַכְּבִין אֶת הַתִּינוֹקוֹת מִלְּתָקְעַ, אֲבָל
מִתְעַסְּקִין עִמָּהֶן עַד שֶׁיְּלַמְּדוּ.
וְהַמִּתְעַסֵּק - לֹא יָצָא, וְהַשּׁוֹמֵעַ מִן
הַמִּתְעַסֵּק - לֹא יָצָא: ט. סֵדֶר תְּקִיעוֹת:
שָׁלֹשׁ, שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ. שִׁעוּר תְּקִיעָה -
כְּשָׁלֹשׁ תְּרוּעוֹת. שִׁעוּר תְּרוּעָה - כְּשָׁלֹשׁ
יְבָבוֹת. תָּקַע בָּרִאשׁוֹנָה, וּמָשַׁךְ בַּשְּׁנִיָּה
כִּשְׁתַּיִם - אֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא אַחַת. מִי שֶׁבֵּרַךְ

וְאַחַר־כָּךְ נִתְמַנָּה לוֹ שׁוֹפָר, תּוֹקֵעַ וּמֵרִיעַ וְתוֹקֵעַ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. כִּשֵּׁם שֶׁשְּׁלִיחַ־צִבּוּר חַיָּב, כָּךְ כָּל יָחִיד וְיָחִיד חַיָּב. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁלִיחַ צִבּוּר מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן:

נִשְׁלְמָה מַסֶּכֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה

תַּעֲנִית פֶּרֶק א

א. מֵאֵימָתַי מַזְכִּירִין גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִיּוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חָג. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מִיּוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חָג. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הוֹאִיל וְאֵין הַגְּשָׁמִים אֶלָּא סִימָן קְלָלָה בֶּחָג, לָמָּה מַזְכִּיר? אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אַף אֲנִי לֹא אָמַרְתִּי לִשְׁאֹל, אֶלָּא לְהַזְכִּיר: ׳מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם׳ – בְּעוֹנָתוֹ. אָמַר לוֹ: אִם־כֵּן, לְעוֹלָם יְהֵא מַזְכִּיר: ב. אֵין שׁוֹאֲלִין אֶת הַגְּשָׁמִים, אֶלָּא סָמוּךְ לַגְּשָׁמִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָעוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה בְּיוֹם־טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חָג, הָאַחֲרוֹן – מַזְכִּיר, הָרִאשׁוֹן – אֵינוֹ מַזְכִּיר. בְּיוֹם־טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, הָרִאשׁוֹן – מַזְכִּיר, הָאַחֲרוֹן – אֵינוֹ מַזְכִּיר. עַד אֵימָתַי שׁוֹאֲלִין אֶת הַגְּשָׁמִים? רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שֶׁיַּעֲבֹר הַפֶּסַח. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: עַד שֶׁיֵּצֵא נִיסָן, שֶׁנֶּאֱמַר: (יואל ב, כג) ״וַיּוֹרֶד לָכֶם גֶּשֶׁם, מוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ בָּרִאשׁוֹן״: ג. בִּשְׁלֹשָׁה בְּמַרְחֶשְׁוָן שׁוֹאֲלִין אֶת הַגְּשָׁמִים. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בִּשְׁבָעָה בּוֹ, חֲמִשָּׁה־עָשָׂר יוֹם אַחַר הֶחָג, כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ אַחֲרוֹן שֶׁבִּישְׂרָאֵל לְנַהַר פְּרָת: ד. הִגִּיעַ שִׁבְעָה עָשָׂר בְּמַרְחֶשְׁוָן, וְלֹא יָרְדוּ גְּשָׁמִים, הִתְחִילוּ הַיְחִידִים מִתְעַנִּין שָׁלֹשׁ תַּעֲנִיּוֹת. אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין מִשֶּׁחֲשֵׁכָה, וּמֻתָּרִין בְּמְלָאכָה וּבִרְחִיצָה וּבְסִיכָה וּבִנְעִילַת הַסַּנְדָּל וּבְתַשְׁמִישׁ־הַמִּטָּה: ה. הִגִּיעַ רֹאשׁ־חֹדֶשׁ כִּסְלֵו וְלֹא יָרְדוּ גְּשָׁמִים – בֵּית־דִּין גּוֹזְרִין שָׁלֹשׁ תַּעֲנִיּוֹת עַל הַצִּבּוּר. אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין מִשֶּׁחֲשֵׁכָה, וּמֻתָּרִין בְּמְלָאכָה וּבִרְחִיצָה וּבְסִיכָה וּבִנְעִילַת הַסַּנְדָּל וּבְתַשְׁמִישׁ־הַמִּטָּה: ו. עָבְרוּ אֵלּוּ וְלֹא נַעֲנוּ – בֵּית־דִּין גּוֹזְרִין שָׁלֹשׁ תַּעֲנִיּוֹת אֲחֵרוֹת עַל הַצִּבּוּר. אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין מִבְּעוֹד יוֹם, וַאֲסוּרִין בְּמְלָאכָה וּבִרְחִיצָה וּבְסִיכָה וּבִנְעִילַת הַסַּנְדָּל וּבְתַשְׁמִישׁ־הַמִּטָּה, וְנוֹעֲלִין אֶת הַמֶּרְחֲצָאוֹת. עָבְרוּ אֵלּוּ וְלֹא נַעֲנוּ – בֵּית־דִּין גּוֹזְרִין עֲלֵיהֶם עוֹד שֶׁבַע, שֶׁהֵן שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה תַּעֲנִיּוֹת עַל הַצִּבּוּר. הָרֵי אֵלּוּ יְתֵרוֹת עַל הָרִאשׁוֹנוֹת, שֶׁבָּאֵלּוּ מַתְרִיעִין וְנוֹעֲלִין אֶת הַחֲנֻיּוֹת, בַּשֵּׁנִי מַטִּין עִם חֲשֵׁכָה, וּבַחֲמִישִׁי – מֻתָּרִין מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת: ז. עָבְרוּ אֵלּוּ וְלֹא נַעֲנוּ, מְמַעֲטִין בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, בְּבִנְיָן וּבִנְטִיעָה, בְּאֵרוּסִין וּבִנְשׂוּאִין וּבִשְׁאֵלַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ – כִּבְנֵי אָדָם הַנְּזוּפִין לַמָּקוֹם. הַיְחִידִים חוֹזְרִים וּמִתְעַנִּים, עַד שֶׁיֵּצֵא נִיסָן. יָצָא נִיסָן וְלֹא יָרְדוּ גְּשָׁמִים – סִימַן קְלָלָה, שֶׁנֶּאֱמַר:

(שְׁמוּאֵל־א יב, יז) ״הֲלוֹא קְצִיר חִטִּים הַיּוֹם״, וְגוֹ׳:

תַּעֲנִית פֶּרֶק ב

א. סֵדֶר תַּעֲנִיּוֹת כֵּיצַד, מוֹצִיאִין אֶת הַתֵּבָה לִרְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר, וְנוֹתְנִין אֵפֶר מַקְלֶה עַל־גַּבֵּי הַתֵּבָה וּבְרֹאשׁ הַנָּשִׂיא וּבְרֹאשׁ אַב בֵּית־דִּין, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נוֹתֵן בְּרֹאשׁוֹ. הַזְּקֵן שֶׁבָּהֶן אוֹמֵר לִפְנֵיהֶן דְּבָרִי כִבּוּשִׁין: ׳אַחֵינוּ, לֹא נֶאֱמַר: בְּאַנְשֵׁי נִינְוֵה, וַיַּרְא הָאֱלֹהִים אֶת שַׂקָּם וְאֶת תַּעֲנִיתָם, אֶלָּא, (יוֹנָה ג, י): ״וַיַּרְא הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, כִּי שָׁבוּ מִדַּרְכָּם הָרָעָה״. וּבַקַּבָּלָה הוּא אוֹמֵר: (יוֹאֵל ב, יג) ״וְקִרְעוּ לְבַבְכֶם וְאַל בִּגְדֵיכֶם״: ב. עָמְדוּ בִּתְפִלָּה – מוֹרִידִין לִפְנֵי הַתֵּבָה זָקֵן וְרָגִיל, וְיֵשׁ לוֹ בָּנִים, וּבֵיתוֹ רֵיקָם, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא לִבּוֹ שָׁלֵם בַּתְּפִלָּה, וְאוֹמֵר לִפְנֵיהֶם עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע בְּרָכוֹת – שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שֶׁבְּכָל יוֹם, וּמוֹסִיף עֲלֵיהֶן עוֹד שֵׁשׁ: ג. וְאֵלּוּ הֵן, זִכְרוֹנוֹת, וְשׁוֹפָרוֹת: ״אֶל יְיָ בַּצָּרָתָה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי״ (תְּהִלִּים קכ, א), ״אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים״ וגו׳ (תְּהִלִּים קכא, א), ״מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה׳״ (תְּהִלִּים קל, א), ״תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף״ (תְּהִלִּים קב, א). רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר זִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת, אֶלָּא אוֹמֵר תַּחְתֵּיהֶן: ״רָעָב כִּי יִהְיֶה בָאָרֶץ, דֶּבֶר כִּי יִהְיֶה״ וגו׳ (מְלָכִים א׳ ח, לז), ״אֲשֶׁר הָיָה דְּבַר ה׳ אֶל יִרְמְיָהוּ עַל דִּבְרֵי הַבַּצָּרוֹת״ (יִרְמְיָהוּ יד, א). וְאוֹמֵר חוֹתְמֵיהֶן: ד. עַל הָרִאשׁוֹנָה הוּא אוֹמֵר: ׳מִי שֶׁעָנָה אֶת אַבְרָהָם בְּהַר הַמּוֹרִיָּה, הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם וְיִשְׁמַע בְּקוֹל צַעֲקַתְכֶם הַיּוֹם הַזֶּה, בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל׳. עַל הַשְּׁנִיָּה הוּא אוֹמֵר: ׳מִי שֶׁעָנָה אֶת אֲבוֹתֵינוּ עַל יַם סוּף, הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם וְיִשְׁמַע קוֹל צַעֲקַתְכֶם הַיּוֹם הַזֶּה, בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ זוֹכֵר הַנִּשְׁכָּחוֹת׳. עַל הַשְּׁלִישִׁית הוּא אוֹמֵר: ׳מִי שֶׁעָנָה אֶת יְהוֹשֻׁעַ בַּגִּלְגָּל, הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם וְיִשְׁמַע קוֹל צַעֲקַתְכֶם הַיּוֹם הַזֶּה, בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ שׁוֹמֵעַ תְּרוּעָה׳. עַל הָרְבִיעִית הוּא אוֹמֵר: ׳מִי שֶׁעָנָה אֶת שְׁמוּאֵל בַּמִּצְפָּה, הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם וְיִשְׁמַע בְּקוֹל צַעֲקַתְכֶם הַיּוֹם הַזֶּה, בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ שׁוֹמֵעַ צְעָקָה׳. עַל הַחֲמִישִׁית הוּא אוֹמֵר: ׳מִי שֶׁעָנָה אֶת אֵלִיָּהוּ בְּהַר הַכַּרְמֶל, הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם וְיִשְׁמַע בְּקוֹל צַעֲקַתְכֶם הַיּוֹם הַזֶּה, בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה׳. עַל הַשִּׁשִּׁית הוּא אוֹמֵר: ׳מִי שֶׁעָנָה אֶת יוֹנָה מִמְּעֵי הַדָּגָה, הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם, וְיִשְׁמַע בְּקוֹל צַעֲקַתְכֶם הַיּוֹם הַזֶּה, בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה׳. עַל הַשְּׁבִיעִית הוּא אוֹמֵר: ׳מִי שֶׁעָנָה אֶת דָּוִד וְאֶת שְׁלֹמֹה בְּנוֹ בִּירוּשָׁלַיִם, הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם וְיִשְׁמַע בְּקוֹל צַעֲקַתְכֶם הַיּוֹם הַזֶּה, בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ הַמְרַחֵם עַל הָאָרֶץ׳: ה. מַעֲשֶׂה בִּימֵי רַבִּי חֲלַפְתָּא וְרַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן תְּרַדְיוֹן, שֶׁעָבַר אֶחָד לִפְנֵי הַתֵּבָה, וְגָמַר אֶת הַבְּרָכָה כֻּלָּהּ, וְלֹא עָנוּ אַחֲרָיו אָמֵן. ״תִּקְעוּ

הַכֹּהֲנִים תְּקָעוּ״. ׳מִי שֶׁעָנָה אֶת אַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה, הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם וְיִשְׁמַע בְּקוֹל צַעֲקַתְכֶם הַיּוֹם הַזֶּה׳. ״הָרִיעוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הָרִיעוּ״. ׳מִי שֶׁעָנָה אֶת אֲבוֹתֵינוּ עַל יַם סוּף, הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם וְיִשְׁמַע בְּקוֹל צַעֲקַתְכֶם הַיּוֹם הַזֶּה׳. וּכְשֶׁבָּא דָּבָר אֵצֶל חֲכָמִים, אָמְרוּ: לֹא הָיִינוּ נוֹהֲגִין כֵּן, אֶלָּא בְּשַׁעַר הַמִּזְרָח וּבְהַר הַבַּיִת: ו. שָׁלֹשׁ תַּעֲנִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת - אַנְשֵׁי מִשְׁמָר מִתְעַנִּין וְלֹא מַשְׁלִימִין, וְאַנְשֵׁי בֵּית־אָב לֹא הָיוּ מִתְעַנִּין כְּלָל. שָׁלֹשׁ שְׁנִיּוֹת - אַנְשֵׁי מִשְׁמָר מִתְעַנִּין וּמַשְׁלִימִין, וְאַנְשֵׁי בֵּית־אָב מִתְעַנִּין וְלֹא מַשְׁלִימִין. שֶׁבַע אַחֲרוֹנוֹת - אֵלּוּ וְאֵלּוּ מִתְעַנִּין וּמַשְׁלִימִין, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: שָׁלֹשׁ תַּעֲנִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת - אֵלּוּ וְאֵלּוּ לֹא הָיוּ מִתְעַנִּין כְּלָל. שָׁלֹשׁ שְׁנִיּוֹת - אַנְשֵׁי מִשְׁמָר מִתְעַנִּין וְלֹא מַשְׁלִימִין, וְאַנְשֵׁי בֵּית־אָב לֹא הָיוּ מִתְעַנִּין כְּלָל. שֶׁבַע אַחֲרוֹנוֹת - אַנְשֵׁי מִשְׁמָר מִתְעַנִּין וּמַשְׁלִימִין, וְאַנְשֵׁי בֵּית־אָב מִתְעַנִּין וְלֹא מַשְׁלִימִין: ז. אַנְשֵׁי מִשְׁמָר מֻתָּרִים לִשְׁתּוֹת יַיִן בַּלֵּילוֹת, אֲבָל לֹא בַּיָּמִים. וְאַנְשֵׁי בֵּית־אָב, לֹא בַיּוֹם וְלֹא בַלַּיְלָה. אַנְשֵׁי מִשְׁמָר וְאַנְשֵׁי מַעֲמָד אֲסוּרִין מִלְּסַפֵּר וּמִלְּכַבֵּס, וּבַחֲמִישִׁי מֻתָּרִין מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת: ח. כָּל הַכָּתוּב בִּמְגִלַּת־תַּעֲנִית: ׳דְּלָא לְמִסְפַּד׳ - לְפָנָיו אָסוּר, לְאַחֲרָיו מֻתָּר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו אָסוּר. ׳דְּלָא לְהִתְעַנָּאָה בְּהוֹן׳ - לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו מֻתָּר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לְפָנָיו אָסוּר, לְאַחֲרָיו מֻתָּר: ט. אֵין גּוֹזְרִין תַּעֲנִית עַל הַצִּבּוּר בַּתְּחִלָּה בַּחֲמִישִׁי, שֶׁלֹּא לְהַפְקִיעַ הַשְּׁעָרִים, אֶלָּא שָׁלֹשׁ תַּעֲנִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת - שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי, וְשָׁלֹשׁ שְׁנִיּוֹת - חֲמִישִׁי שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁאֵין הָרִאשׁוֹנוֹת בַּחֲמִישִׁי, כָּךְ לֹא שְׁנִיּוֹת וְלֹא אַחֲרוֹנוֹת: י. אֵין גּוֹזְרִין תַּעֲנִית עַל הַצִּבּוּר בְּרֹאשׁ־חֹדֶשׁ, בַּחֲנֻכָּה וּבַפּוּרִים, וְאִם הִתְחִילוּ - אֵין מַפְסִיקִין, דִּבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל; אָמַר רַבִּי מֵאִיר: אַף־עַל־פִּי שֶׁאָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל אֵין מַפְסִיקִין, מוֹדֶה הָיָה שֶׁאֵין מַשְׁלִימִין. וְכֵן תִּשְׁעָה־בְּאָב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב־שַׁבָּת:

תַּעֲנִית פֶּרֶק ג

א. סֵדֶר תַּעֲנִיּוֹת אֵלּוּ הָאָמוּר - בִּרְבִיעָה רִאשׁוֹנָה. אֲבָל צָמְחִים שֶׁשָּׁנוּ, מַתְרִיעִין עֲלֵיהֶם מִיָּד. וְכֵן שֶׁפָּסְקוּ גְּשָׁמִים בֵּין גֶּשֶׁם לְגֶשֶׁם אַרְבָּעִים יוֹם, מַתְרִיעִין עֲלֵיהֶם מִיָּד, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מַכַּת בַּצֹּרֶת: ב. יָרְדוּ לַצְּמָחִין, אֲבָל לֹא יָרְדוּ לָאִילָן, לָאִילָן וְלֹא לַצְּמָחִים, לָזֶה וְלָזֶה, אֲבָל לֹא לַבּוֹרוֹת לַשִּׁיחִין וְלַמְּעָרוֹת, מַתְרִיעִין עֲלֵיהֶן מִיָּד: ג. וְכֵן עִיר שֶׁלֹּא יָרְדוּ עָלֶיהָ גְּשָׁמִים, דִּכְתִיב (עָמוֹס ד, ז): ״וְהִמְטַרְתִּי עַל עִיר אֶחָת, וְעַל עִיר אַחַת לֹא אַמְטִיר, חֶלְקָה אַחַת תִּמָּטֵר״ וְגוֹ׳, אוֹתָהּ הָעִיר מִתְעַנָּה וּמִתְרַעַת, וְכָל סְבִיבוֹתֶיהָ מִתְעַנּוֹת וְלֹא מַתְרִיעוֹת. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מַתְרִיעוֹת וְלֹא מִתְעַנּוֹת:

ד. וְכֵן עִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ דָּבָר אוֹ מַפֹּלֶת, אוֹתָהּ הָעִיר מִתְעַנָּה וּמַתְרַעַת, וְכָל סְבִיבוֹתֶיהָ מִתְעַנּוֹת וְלֹא מַתְרִיעוֹת. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מַתְרִיעוֹת וְלֹא מִתְעַנּוֹת. אֵיזֶהוּ דָּבָר: עִיר הַמּוֹצִיאָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת רַגְלִי, וְיָצְאוּ מִמֶּנָּה שְׁלֹשָׁה מֵתִים בִּשְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה - הֲרֵי זֶה דָּבָר. פָּחוֹת מִכָּאן - אֵין זֶה דָּבָר: ה. עַל אֵלּוּ מַתְרִיעִין בְּכָל מָקוֹם, עַל הַשִּׁדָּפוֹן וְעַל הַיֵּרָקוֹן, עַל הָאַרְבֶּה וְעַל הֶחָסִיל, וְעַל חַיָּה רָעָה וְעַל הַחֶרֶב, מַתְרִיעִין עָלֶיהָ, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מַכָּה מְהַלֶּכֶת: ו. מַעֲשֶׂה שֶׁיָּרְדוּ זְקֵנִים מִירוּשָׁלַיִם לְעָרֵיהֶם, וְגָזְרוּ תַּעֲנִית עַל שְׁנִרְאָה כְּמִלֹּא פִּי תַנּוּר שִׁדָּפוֹן בְּאַשְׁקְלוֹן. וְעוֹד גָּזְרוּ תַּעֲנִית עַל שֶׁאָכְלוּ זְאֵבִים שְׁנֵי תִינוֹקוֹת בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לֹא עַל שֶׁאָכְלוּ, אֶלָּא עַל שְׁנִרְאָה: ז. עַל אֵלּוּ מַתְרִיעִין בַּשַּׁבָּת, עַל עִיר שֶׁהִקִּיפוּהָ גּוֹיִם אוֹ נָהָר, וְעַל סְפִינָה הַמִּטָּרֶפֶת בַּיָּם. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לְעֶזְרָה וְלֹא לִצְעָקָה. שִׁמְעוֹן הַתֵּימְנִי אוֹמֵר: אַף עַל הַדָּבָר, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים: ח. עַל־כָּל צָרָה שֶׁלֹּא תָּבוֹא עַל הַצִּבּוּר - מַתְרִיעִין עָלֶיהָ, חוּץ מֵרֹב גְּשָׁמִים. מַעֲשֶׂה שֶׁאָמְרוּ לוֹ לְחוֹנִי הַמְּעַגֵּל: 'הִתְפַּלֵּל שֶׁיֵּרְדוּ גְּשָׁמִים'. אָמַר לָהֶם: 'צְאוּ וְהַכְנִיסוּ תַּנּוּרֵי פְסָחִים, בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִמּוֹקוּ'. הִתְפַּלֵּל וְלֹא יָרְדוּ גְּשָׁמִים. מֶה עָשָׂה, עָג עוּגָה וְעָמַד בְּתוֹכָהּ, וְאָמַר לְפָנָיו: 'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, בָּנֶיךָ שָׂמוּ פְנֵיהֶם עָלַי, שֶׁאֲנִי כְּבֶן בַּיִת לְפָנֶיךָ. נִשְׁבַּע אֲנִי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁאֵינִי זָז מִכָּאן, עַד שֶׁתְּרַחֵם עַל בָּנֶיךָ'. הִתְחִילוּ גְּשָׁמִים מְנַטְּפִין. אָמַר: 'לֹא כָךְ שָׁאַלְתִּי, אֶלָּא גְּשָׁמֵי בוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת'. הִתְחִילוּ לֵירֵד בְּזַעַף. אָמַר: 'לֹא כָךְ שָׁאַלְתִּי, אֶלָּא גְּשָׁמֵי רָצוֹן, בְּרָכָה וְנְדָבָה'. יָרְדוּ כְּתִקְנָן, עַד שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִירוּשָׁלַיִם לְהַר הַבַּיִת מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים. בָּאוּ וְאָמְרוּ לוֹ: 'כְּשֵׁם שֶׁהִתְפַּלַּלְתָּ עֲלֵיהֶם שֶׁיֵּרְדוּ, כָּךְ הִתְפַּלֵּל שֶׁיֵּלְכוּ לָהֶן'. אָמַר לָהֶן: 'צְאוּ וּרְאוּ אִם נִמְחֵית אֶבֶן הַטּוֹעִים'. שָׁלַח לוֹ שִׁמְעוֹן בֶּן שָׁטָח: אִלְמָלֵא חוֹנִי אַתָּה, גּוֹזְרֵנִי עָלֶיךָ נִדּוּי, אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה לְךָ, שֶׁאַתָּה מִתְחַטֵּא לִפְנֵי הַמָּקוֹם, וְעוֹשֶׂה לְךָ רְצוֹנְךָ, כְּבֶן שֶׁהוּא מִתְחַטֵּא עַל אָבִיו, וְעוֹשֶׂה לוֹ רְצוֹנוֹ. וְעָלֶיךָ הַכָּתוּב אוֹמֵר: (מִשְׁלֵי כג, כה) "יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ": ג. הָיוּ מִתְעַנִּין וְיָרְדוּ לָהֶם גְּשָׁמִים קֹדֶם הָנֵץ הַחַמָּה - לֹא יַשְׁלִימוּ. לְאַחַר הָנֵץ הַחַמָּה - יַשְׁלִימוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קֹדֶם חֲצוֹת - לֹא יַשְׁלִימוּ, לְאַחַר חֲצוֹת - יַשְׁלִימוּ. מַעֲשֶׂה שֶׁגָּזְרוּ תַּעֲנִית בְּלוּד, וְיָרְדוּ לָהֶם גְּשָׁמִים קֹדֶם חֲצוֹת. אָמַר לָהֶם רַבִּי טַרְפוֹן: צְאוּ וְאִכְלוּ וּשְׁתוּ וַעֲשׂוּ יוֹם־טוֹב. וְיָצְאוּ וְאָכְלוּ וְשָׁתוּ וְעָשׂוּ יוֹם־טוֹב, וּבָאוּ בֵּין הָעַרְבַּיִם וְקָרְאוּ הַלֵּל הַגָּדוֹל:

תַּעֲנִית פֶּרֶק ד

א. בִּשְׁלֹשָׁה פְּרָקִים בַּשָּׁנָה כֹּהֲנִים נוֹשְׂאִין אֶת כַּפֵּיהֶן אַרְבַּע פְּעָמִים בַּיּוֹם: בַּשַּׁחֲרִית, בַּמּוּסָף, וּבַמִּנְחָה וּבִנְעִילַת שְׁעָרִים, בַּתַּעֲנִיּוֹת וּבַמַּעֲמָדוֹת וּבְיוֹם־הַכִּפּוּרִים: ב. אֵלּוּ הֵן מַעֲמָדוֹת, לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר: (בַּמִּדְבָּר כח, ב): "צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי" - וְכִי הֵיאַךְ קָרְבָּנוֹ שֶׁל אָדָם קָרֵב, וְהוּא אֵינוֹ עוֹמֵד עַל גַּבָּיו? הִתְקִינוּ נְבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת. עַל־כָּל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר הָיָה מַעֲמָד בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל כֹּהֲנִים, שֶׁל לְוִיִּם, וְשֶׁל יִשְׂרְאֵלִים. הִגִּיעַ זְמַן הַמִּשְׁמָר לַעֲלוֹת, כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם עוֹלִים לִירוּשָׁלַיִם, וְיִשְׂרְאֵל שֶׁבְּאוֹתוֹ מִשְׁמָר מִתְכַּנְּסִין לְעָרֵיהֶן וְקוֹרְאִין בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: ג. וְאַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד הָיוּ מִתְעַנִּין אַרְבָּעָה יָמִים בַּשָּׁבוּעַ, מִיּוֹם שֵׁנִי וְעַד יוֹם חֲמִישִׁי, וְלֹא הָיוּ מִתְעַנִּין עֶרֶב־שַׁבָּת - מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת. וְלֹא בְּאֶחָד בַּשַּׁבָּת - כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מִמְּנוּחָה וְעֹנֶג לִיגִיעָה וְתַעֲנִית וְיָמוּתוּ. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן - "בְּרֵאשִׁית" וְ"יְהִי רָקִיעַ". בַּשֵּׁנִי - "יְהִי רָקִיעַ" וְ"יִקָּווּ הַמַּיִם". בַּשְּׁלִישִׁי - "יִקָּווּ הַמַּיִם" וְ"יְהִי מְאֹרֹת". בָּרְבִיעִי - "יְהִי מְאֹרֹת" וְ"יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם". בַּחֲמִישִׁי - "יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם" וְ"תּוֹצֵא הָאָרֶץ". בַּשִּׁשִּׁי - "תּוֹצֵא הָאָרֶץ", "וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם". פָּרָשָׁה גְּדוֹלָה - קוֹרִין אוֹתָהּ בִּשְׁנַיִם, וְהַקְּטַנָּה - בְּיָחִיד, בַּשַּׁחֲרִית וּבַמּוּסָף. וּבַמִּנְחָה - נִכְנָסִין וְקוֹרִין עַל־פִּיהֶן כְּקוֹרִין אֶת שְׁמַע. עֶרֶב־שַׁבָּת בַּמִּנְחָה לֹא הָיוּ נִכְנָסִין, מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת: ד. כָּל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַלֵּל - אֵין בּוֹ מַעֲמָד בַּשַּׁחֲרִית. קָרְבַּן מוּסָף - אֵין בּוֹ בַּנְּעִילָה. קָרְבָּן עֵצִים - אֵין בּוֹ בַּמִּנְחָה, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא; אָמַר לוֹ בֶּן עַזַּאי: כָּךְ הָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שׁוֹנֶה: קָרְבַּן מוּסָף - אֵין בּוֹ בַּמִּנְחָה. קָרְבָּן עֵצִים - אֵין בּוֹ בַּנְּעִילָה. חָזַר רַבִּי עֲקִיבָא לִהְיוֹת שׁוֹנֶה כְּבֶן עַזַּאי: ה. זְמַן עֲצֵי כֹּהֲנִים וְהָעָם - תִּשְׁעָה. בְּאֶחָד בְּנִיסָן - בְּנֵי אָרַח בֶּן יְהוּדָה. בְּעֶשְׂרִים בְּתַמּוּז - בְּנֵי דָוִד בֶּן יְהוּדָה. בַּחֲמִשָּׁה בְּאָב - בְּנֵי פַּרְעֹשׁ בֶּן יְהוּדָה. בְּשִׁבְעָה בּוֹ - בְּנֵי יוֹנָדָב בֶּן רֵכָב. בַּעֲשָׂרָה בּוֹ - בְּנֵי סְנָאָה בֶּן בִּנְיָמִין. בַּחֲמִשָּׁה־עָשָׂר בּוֹ - בְּנֵי זַתּוּא בֶּן יְהוּדָה, וְעִמָּהֶם כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם, וְכָל מִי שֶׁטָּעָה בְּשִׁבְטוֹ, וּבְנֵי גּוֹנְבֵי עֵלִי, בְּנֵי קוֹצְעֵי קְצִיעוֹת. בְּעֶשְׂרִים בּוֹ - בְּנֵי פַּחַת מוֹאָב בֶּן יְהוּדָה. בְּעֶשְׂרִים בְּאֱלוּל - בְּנֵי עָדִין בֶּן יְהוּדָה. בְּאֶחָד בְּטֵבֵת - שָׁבוּ בְּנֵי פַּרְעֹשׁ שְׁנִיָּה. בְּאֶחָד בְּטֵבֵת - לֹא הָיָה בּוֹ מַעֲמָד, שֶׁהָיָה בּוֹ הַלֵּל וְקָרְבַּן מוּסָף וְקָרְבַּן עֵצִים: ו. חֲמִשָּׁה דְּבָרִים אֵרְעוּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז, וַחֲמִשָּׁה בְּתִשְׁעָה־בְאָב. בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז: נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת, וּבָטַל הַתָּמִיד, וְהֻבְקְעָה הָעִיר, וְשָׂרַף אַפְּסְטֹמוֹס אֶת הַתּוֹרָה, וְהֶעֱמִיד צֶלֶם בַּהֵיכָל. בְּתִשְׁעָה בְאָב נִגְזַר עַל אֲבוֹתֵינוּ שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ לָאָרֶץ, וְחָרַב הַבַּיִת בָּרִאשׁוֹנָה וּבַשְּׁנִיָּה, וְנִלְכְּדָה בֵּיתָר,

וְנֶחְרְשָׁה הָעִיר. מִשֶּׁנִּכְנַס אָב - מִמַּעֲטִין בְּשִׂמְחָה: ז. שַׁבָּת שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב לִהְיוֹת בְּתוֹכָהּ - אָסוּר מִלְסַפֵּר וּמִלְכַבֵּס, וּבַחֲמִישִׁי מֻתָּרִין - מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת. עֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב - לֹא יֹאכַל אָדָם שְׁנֵי תַבְשִׁילִין, לֹא יֹאכַל בָּשָׂר וְלֹא יִשְׁתֶּה יַיִן. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יְשַׁנֶּה. רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּב בִּכְפִיַּת הַמִּטָּה, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים: ח. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל כַּחֲמִשָּׁה־עָשָׂר בְּאָב וּכְיוֹם־הַכִּפּוּרִים, שֶׁבָּהֶן בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם יוֹצְאוֹת בִּכְלֵי לָבָן שְׁאוּלִין, שֶׁלֹּא לְבַיֵּשׁ אֶת מִי שֶׁאֵין לוֹ. כָּל הַכֵּלִים טְעוּנִין טְבִילָה. וּבְנוֹת יְרוּשָׁלַיִם יוֹצְאוֹת וְחוֹלוֹת בַּכְּרָמִים. וּמָה הָיוּ אוֹמְרוֹת: ׳בָּחוּר, שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה, מָה אַתָּה בּוֹרֵר לָךְ. אַל תִּתֵּן עֵינֶיךָ בַּנּוֹי, תֵּן עֵינֶיךָ בַּמִּשְׁפָּחָה׳. (מִשְׁלֵי לא, ל) ״שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי, אִשָּׁה יִרְאַת יְיָ הִיא תִתְהַלָּל״. וְאוֹמֵר: ״תְּנוּ לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ, וִיהַלְלוּהָ בַּשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ״. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: (שִׁיר־הַשִּׁירִים ג, יא) ״צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה־לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ״. ״בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ״ - זוֹ מַתַּן תּוֹרָה. ״וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ״ - זֶה בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. אָמֵן:

נִשְׁלְמָה מַסֶּכֶת תַּעֲנִית

מְגִלָּה פֶּרֶק א

א. מְגִלָּה נִקְרֵאת בְּאַחַד־עָשָׂר, בִּשְׁנֵים־עָשָׂר, בִּשְׁלֹשָׁה־עָשָׂר, בְּאַרְבָּעָה־עָשָׂר, בַּחֲמִשָּׁה־עָשָׂר, לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר. כְּרַכִּין הַמֻּקָּפִין חוֹמָה מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן - קוֹרִין בַּחֲמִשָּׁה־עָשָׂר. כְּפָרִים וַעֲיָרוֹת גְּדוֹלוֹת - קוֹרִין בְּאַרְבָּעָה־עָשָׂר, אֶלָּא שֶׁהַכְּפָרִים מַקְדִּימִין לְיוֹם הַכְּנִיסָה: ב. כֵּיצַד? חָל לִהְיוֹת יוֹם אַרְבָּעָה־עָשָׂר בַּשֵּׁנִי - כְּפָרִים וַעֲיָרוֹת גְּדוֹלוֹת קוֹרִין בּוֹ בַּיּוֹם, וּמֻקָּפוֹת חוֹמָה לְמָחָר. חָל לִהְיוֹת בַּשְּׁלִישִׁי אוֹ בָּרְבִיעִי - כְּפָרִים מַקְדִּימִין לְיוֹם הַכְּנִיסָה, וַעֲיָרוֹת גְּדוֹלוֹת קוֹרִין בּוֹ בַּיּוֹם, וּמֻקָּפוֹת חוֹמָה לְמָחָר. חָל לִהְיוֹת בַּחֲמִישִׁי - כְּפָרִים וַעֲיָרוֹת גְּדוֹלוֹת קוֹרִין בּוֹ בַּיּוֹם, וּמֻקָּפוֹת חוֹמָה לְמָחָר. חָל לִהְיוֹת עֶרֶב־שַׁבָּת - כְּפָרִים מַקְדִּימִין לְיוֹם הַכְּנִיסָה, וַעֲיָרוֹת גְּדוֹלוֹת וּמֻקָּפוֹת חוֹמָה קוֹרִין בּוֹ בַּיּוֹם. חָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת - כְּפָרִים וַעֲיָרוֹת גְּדוֹלוֹת מַקְדִּימִין וְקוֹרִין לְיוֹם הַכְּנִיסָה, וּמֻקָּפוֹת חוֹמָה לְמָחָר. חָל לִהְיוֹת אַחַר הַשַּׁבָּת - כְּפָרִים מַקְדִּימִין לְיוֹם הַכְּנִיסָה, וַעֲיָרוֹת גְּדוֹלוֹת קוֹרִין בּוֹ בַּיּוֹם, וּמֻקָּפוֹת חוֹמָה לְמָחָר: ג. אֵיזוֹ הִיא עִיר גְּדוֹלָה? כָּל שֶׁיֵּשׁ בָּהּ עֲשָׂרָה בַּטְלָנִים. פָּחוֹת מִכָּאן - הֲרֵי זֶה כְּפָר. בְּאֵלּוּ אָמְרוּ: מַקְדִּימִין וְלֹא מְאַחֲרִין. אֲבָל זְמַן עֲצֵי כֹּהֲנִים וְתִשְׁעָה־בְּאָב וַחֲגִיגָה וְהַקְהֵל - מְאַחֲרִין וְלֹא מַקְדִּימִין. אַף־עַל־פִּי שֶׁאָמְרוּ: מַקְדִּימִין

וְלֹא מְאַחֲרִין - מֻתָּרִין בְּהֶסְפֵּד וּבְתַעֲנִיּוֹת וּמַתָּנוֹת לָאֲבִיוֹנִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֵימָתַי? מְקוֹם שֶׁנִּכְנָסִין בַּשֵּׁנִי וּבַחֲמִישִׁי, אֲבָל מְקוֹם שֶׁאֵין נִכְנָסִין לֹא בַּשֵּׁנִי וְלֹא בַּחֲמִישִׁי - אֵין קוֹרִין אוֹתָהּ, אֶלָּא בִּזְמַנָּהּ: ד. קָרְאוּ אֶת הַמְּגִלָּה בַּאֲדָר הָרִאשׁוֹן וְנִתְעַבְּרָה הַשָּׁנָה - קוֹרִין אוֹתָהּ בַּאֲדָר הַשֵּׁנִי. אֵין בֵּין אֲדָר הָרִאשׁוֹן לַאֲדָר הַשֵּׁנִי, אֶלָּא קְרִיאַת הַמְּגִלָּה וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים: ה. אֵין בֵּין יוֹם־טוֹב לַשַּׁבָּת, אֶלָּא אֹכֶל־נֶפֶשׁ בִּלְבָד. אֵין בֵּין שַׁבָּת לְיוֹם־הַכִּפּוּרִים, אֶלָּא שֶׁזֶּה זְדוֹנוֹ בְּיִדֵי אָדָם וְזֶה זְדוֹנוֹ בְּכָרֵת: ו. אֵין בֵּין הַמֻּדָּר הֲנָאָה מֵחֲבֵרוֹ לַמֻּדָּר מִמֶּנּוּ מַאֲכָל, אֶלָּא דְּרִיסַת הָרֶגֶל וְכֵלִים שֶׁאֵין עוֹשִׂין בָּהֶן אֹכֶל־נֶפֶשׁ. אֵין בֵּין נְדָרִים לִנְדָבוֹת, אֶלָּא שֶׁהַנְּדָרִים חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן, וּנְדָבוֹת אֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן: ז. אֵין בֵּין זָב הָרוֹאֶה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת לְרוֹאֶה שָׁלֹשׁ, אֶלָּא קָרְבָּן. אֵין בֵּין מְצֹרָע מֻסְגָּר לִמְצֹרָע מֻחְלָט, אֶלָּא פְּרִיעָה וּפְרִימָה. אֵין בֵּין טָהוֹר מִתּוֹךְ הֶסְגֵּר לְטָהוֹר מִתּוֹךְ הֶחְלֵט, אֶלָּא תִּגְלַחַת וְצִפָּרִים: ח. אֵין בֵּין סְפָרִים לִתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת, אֶלָּא שֶׁהַסְּפָרִים נִכְתָּבִין בְּכָל לָשׁוֹן, וּתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת אֵינָן נִכְתָּבוֹת אֶלָּא אַשּׁוּרִית. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף בַּסְּפָרִים לֹא הִתִּירוּ שֶׁיִּכָּתְבוּ, אֶלָּא יְוָנִית: ט. אֵין בֵּין כֹּהֵן מָשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה לִמְרֻבֶּה בְּגָדִים, אֶלָּא פַּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת. אֵין בֵּין כֹּהֵן מְשַׁמֵּשׁ לְכֹהֵן שֶׁעָבַר, אֶלָּא פַּר יוֹם־הַכִּפּוּרִים וַעֲשִׁירִית־הָאֵיפָה: י. אֵין בֵּין בָּמָה גְּדוֹלָה לְבָמָה קְטַנָּה, אֶלָּא פְּסָחִים. זֶה הַכְּלָל - כָּל שֶׁהוּא נִדָּר וְנִדָּב - קָרֵב בַּבָּמָה. וְכָל שֶׁאֵינוֹ לֹא נִדָּר וְלֹא נִדָּב - אֵינוֹ קָרֵב בַּבָּמָה: יא. אֵין בֵּין שִׁילֹה לִירוּשָׁלַיִם, אֶלָּא שֶׁבְּשִׁילֹה אוֹכְלִים קָדָשִׁים קַלִּים וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּכָל הָרוֹאֶה, וּבִירוּשָׁלַיִם לִפְנִים מִן הַחוֹמָה. וְכָאן וְכָאן קָדְשֵׁי־קָדָשִׁים נֶאֱכָלִים לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים. קְדֻשַּׁת שִׁילֹה יֵשׁ אַחֲרֶיהָ הֶתֵּר, וּקְדֻשַּׁת יְרוּשָׁלַיִם אֵין אַחֲרֶיהָ הֶתֵּר:

[שְׁמוֹת כט:]

(יוֹם רִאשׁוֹן; שְׁמוֹת צא-צב)

כּוּלְהוּ שֶׁלְטָנוּתָא דִּלְהוֹן, בְּגִין לְבַלְבְּלָא דַּעְתַּיְיהוּ, וְלָא הֲווֹ יַדְעֵי לְמֶעְבַּד מִידִי. תָּא חֲזֵי, כָּל אִנּוּן דַּרְגִּין דִּלְהוֹן, כֵּיוָן דְּנַפְקֵי לְמֶעְבַּד מִידִי, דְּאִתְחֲזֵי לְכֹלָּא לָא יַכְלִין לְמֶעְבַּד מִידִי. אֵימָתַי כַּד יָדָא תַּקִּיפָא דְּשַׂרְיָא עֲלַיְיהוּ.

וְשָׂרַץ הַיְאֹר צְפַרְדְּעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתֶךָ (שְׁמוֹת ז, כח). רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר (יִרְמְיָה לא, יד): קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ בְּכַמָּה אַתְרֵי. וְהַאי קְרָא קַשְׁיָא, רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, בְּנָהָא דְּרָחֵל יוֹסֵף וּבִנְיָמִין הֲווֹ וְלָא יַתִּיר, וְלֵאָה שִׁית שְׁבָטִין הֲווֹ דִּילָהּ, אֲמַאי בָּכַת רָחֵל וְלֹא לֵאָה.

אֶלָּא הָכִי אָמְרוּ, כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית כט, יז): וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת. אֲמַאי רַכּוֹת. בְּגִין דְּכָל יוֹמָא נַפְקַת לְפָרְשַׁת אוֹרְחִין, וְשָׁאֲלַת עַל עֵשָׂו, וַהֲווּ אַמְרִין לָהּ עוֹבָדוֹי דְּהַהוּא רָשָׁע, וְדָחִילַת לְמִנְפַּל בְּגוֹ עַדְבֵיהּ, וַהֲוַת בָּכַת כָּל יוֹמָא, עַד דְּאִתְרְכָכוּ עֵינָהָא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, אַנְתְּ בָּכַת בְּגִין הַהוּא צַדִּיקָא, דְּלָא תֶּהֱוֵי בְּעַדְבֵיהּ דְּהַהוּא רָשָׁע. חַיָּיךְ, אַחֲתָךְ תָּקוּם בְּפָרָשַׁת אוֹרְחִין, וְתִבְכִּי עַל גָּלוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְאַתְּ תָּקוּם לְגוֹ וְלָא תִּבְכִּי עָלַיְיהוּ וְרָחֵל אִיהִי בָּכַת עַל גָּלוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

אֲבָל הַאי קְרָא, אִיהוּ עַל מַה דְּאַמָּרָן. אֲבָל רָזָא דְּמִלָּה, דְּרָחֵל וְלֵאָה תְּרֵי עָלְמִין נִינְהוּ. חַד עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, וְחַד עָלְמָא דְּאִתְגַּלְיָא. וְעַל דָּא, דָּא אִתְקַבְּרַת וְאִתְחַפְיָאַת לְגוֹ בִּמְעָרְתָּא וְאִתְכְּסְיָאַת. וְדָא קַיְימָא בְּפָרָשַׁת אָרְחִין בְּאִתְגַּלְיָא. וְכֹלָּא כְּגַוְנָא עִלָּאָה. וּבְגִין כָּךְ לָא אָעִיל לָהּ יַעֲקֹב בִּמְעָרְתָּא, וְלָא בַּאֲתָר אַחֲרָא, דְּהָא כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית מח, ז): בְּעוֹד כִּבְרַת אֶרֶץ לָבֹא אֶפְרָתָה, וְלָא אָעִיל לָהּ לְמָתָא. בְּגִין דַּהֲוָה יָדַע דְּאַתְרָהּ הֲוָה בְּאַתְרָא דְּאִתְגַּלְיָא.

תָּא חֲזֵי, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הָכִי אִקְרֵי, רָחֵל. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יְשַׁעְיָה נג, ז): וּכְרָחֵל לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה. אֲמַאי נֶאֱלָמָה. דְּכַד שַׁלְטִין שְׁאַר עַמִּין, קָלָא אִתְפְּסָק מִינָהּ, וְהִיא אִתְאַלְּמַת.

וְדָא הוּא דִּכְתִיב, קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים. קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע דָּא יְרוּשָׁלַיִם לְעֵילָּא. רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, כָּל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל אִנּוּן בְּגָלוּתָא, אִיהִי מְבַכָּה עָלַיְיהוּ דְּאִיהִי אִימָּא דִּלְהוֹן. מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ. מַאי טַעְמָא. כִּי אֵינֶנּוּ. כִּי אֵינָם מִבָּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, בְּגִין דְּבַעְלָהּ דְּאִיהוּ קוֹל, אִסְתַּלָּק מִינָהּ, וְלָא אִתְחַבָּר בַּהֲדָהּ.

וְתָא חֲזֵי, לָאו שַׁעְתָּא חֲדָא, אִיהִי דְּבָכַת עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא בְּכָל זִמְנָא וְזִמְנָא דְּאִנּוּן בְּגָלוּתָא. וּבְגִינֵי כָּךְ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּרַם לוֹן קָלָא לְמִצְרָאֵי, דִּכְתִיב (שְׁמוֹת יא, ו): וְהָיְתָה צְעָקָה גְּדֹלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם אֲשֶׁר כָּמֹהוּ לֹא נִהְיָתָה וְגוֹ׳. וְזָמִין לוֹן קָלִין אַחֲרָנִין, בְּאִינּוּן עוּרְדְּעָנִין, דְּרָמָאן קָלִין בְּמַעַיְיהוּ, וַהֲווּ נַפְלֵי בַּשְׁוָקֵי כְּמֵתִים.

וַתַּעַל הַצְּפַרְדֵּעַ, חֲדָא הֲוָת, וְאוֹלִידַת, וְאִתְמַלְיָית אַרְעָא מִינַיְיהוּ. וַהֲווּ כֻּלְּהוּ מַסְרִין גַּרְמַיְיהוּ לְאֶשָׁא, דִּכְתִיב וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ, וּמַאי הֲווּ אָמְרוּ (תְּהִלִּים סו, יב): בָּאנוּ בָאֵשׁ וּבַמָּיִם וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה. וְאִי תֵּימָא אִי הֲכִי מַאי אִיכְפַּת לְהוּ לְמִצְרָאֵי דְּעַאלִין לְאֶשָׁא כָּל אִנּוּן עוּרְדְּעָנִין אֶלָּא כֻּלְּהוּ עָאלִין לְאֶשָׁא וְאָזְלִין בַּתַּנּוּרָא וְלָא מֵתִין. וְאִינּוּן דְּמֵתִין מַאי קָא עַבְדִי. נַהֲמָא הַוָה בַּתַּנּוּרָא וְעָאלִין בְּגוֹ נַהֲמָא וּמִתְבַּקְעִין וְנַפְקֵי מִנַּיְיהוּ אַחֲרָנִין וְאִשְׁתַּאֲרִין בְּנַהֲמָא. אָתוּ לְמֵיכַל מִינֵּהּ הַהוּא פִּתָּא אִתְהַדְּרוּ עוּרְדְּעָנְיָא בְּמֶעַיְיהוּ וְקָרְדָן וְרַמָּאן קָלִין עַד דַּהֲווּ מֵתִים. וְדָא קָשְׁיָא לוֹן מִכֹּלָּא.

תָּא חֲזֵי כְּתִיב, וְשָׁרַץ הַיְאֹר צְפַרְדְּעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתֶךָ וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ וְעַל מִטָּתֶךָ. פַּרְעֹה אִיהוּ אַלְקֵי קַדְמָאָה מִכֻּלְּהוּ וְיַתִּיר מִכֻּלְּהוּ. לֵיהֱוֵי שְׁמֵיהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרְךָ מִן עַלְמָא וְעַד עַלְמָא דַּהֲוָה פָּקִיד עוֹבְדִין דִּבְנֵי נָשָׁא בְּכָל מָה דְּעָבְדִי. כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית יב, טו): וַיִּרְאוּ אֹתָהּ שָׂרֵי פַּרְעֹה וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ אֶל פַּרְעֹה וַתֻּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פַּרְעֹה. הַאי קְרָא לְדַרְשָׁא הוּא דְּאָתָא. תְּלַת פַּרְעֹה

[שְׁמוֹת ל.]

(יוֹם שֵׁנִי ; שְׁמוֹת צג-צד)

הָכָא. חַד, בְּהַהוּא זִמְנָא. וְחַד, בְּיוֹמוֹי דְּיוֹסֵף. וְחַד, בְּיוֹמוֹי דְּמֹשֶׁה דְּאַלְקֵי בְּקוֹלְפוֹי.

פַּרְעֹה קַדְמָאָה, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְנְסִיבַת שָׂרָה לְגַבֵּיהּ, רָמַז לְאוּמָנִין, וְצַיְּירוּ הַהוּא דְּיוּקְנָא בְּאַדְרֵיהּ, עַל עַרְסֵיהּ בְּכוֹתָלָא, לָא נָח דַּעְתֵּיהּ, עַד דְּעָבְדוּ דְּיוּקְנָא דְּשָׂרָה בִּנְסִירוּ, וְכַד סָלִיק לְעַרְסֵיהּ, סָלִיק לָהּ עִמֵּיהּ. כָּל מַלְכָּא דְּאָתָא אֲבַתְרֵיהּ, הֲוָה חָמֵי הַהוּא דְּיוּקְנָא מְצַיְּירָא צִיּוּרָא, וַהֲווּ עָאלִין קָמֵיהּ בְּדִיחִין, כַּד סָלִיק לְעַרְסֵיהּ הֲוָה אִתְהֲנֵי בְּהַהוּא צִיּוּר. בְּגִין כָּךְ, מַלְכָּא אַלְקֵי הָכָא יַתִּיר מִכֹּלָא. הַיְנוּ דִּכְתִיב, וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ וְעַל מִטָּתֶךָ. וּלְבָתַר, וּבְבֵית עַבְדֶּיךָ וּבְעַמֶּךָ. וּבְכֻלְּהוּ לָא כְּתִיב עַל מִטָּתָם, אֶלָּא לֵיהּ בִּלְחוֹדֵיהּ.

רִבִּי אַבָּא פָּתַח (קֹהֶלֶת א, ז): כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלָכֶת. הַאי קְרָא אִתְּמַר, וְאַמְרֵי לֵיהּ חַבְרַיָּיא. אֲבָל תָּא חֲזֵי, כַּד אִנּוּן נָחֲלִין עָאלִין לְגוֹ יַמָּא, וְיַמָּא נָקִיט לוֹן, וְשָׁאִיב לוֹן בְּגַוֵּיהּ, בְּגִין דְּקָפָאן מַיָּא בְּגוֹ יַמָּא, וְהַהוּא גְּלִידִי שָׁאִיב כָּל מַיָּא דְּעָאלִין בֵּיהּ, וּלְבָתַר נָפְקִין מַיָּא בְּתוּקְפָּא דְּדָרוֹם, וְאַשְׁקֵי יַת כָּל חֵיוַת בָּרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תְּהִלִּים קד, יא): יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי.

וְתָא חֲזֵי, יַמָּא דְּקָפָא שָׁאִיב כָּל מַיָּא, וְאִשְׁתְּרֵי בְּתוּקְפָּא דְּדָרוֹם, כְּמָה דְּאִתְּמַר, וּבְגִין כָּךְ אֵינֶנּוּ מָלֵא, וְאִתְּמַר.

וְהָא אִתְּעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא. אֶל מָקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלָכֶת. מַאי טַעֲמָא הֵם שָׁבִים. בְּגִין דְּהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵעֵדֶן לָא פָּסִיק לְעָלְמִין, וְהוּא אַפִּיק תְּדִיר מַיָּא לְיַמָּא, וְעַל דָּא, מַיִין שָׁבִין לָלֶכֶת, וְתָבִין, וְאָזְלִין וְתָבִין, וְלָא פָּסְקִין לְעָלְמִין. וְכַד אִיהוּ תָּב לָלֶכֶת, בְּגִין לְמֵהַךְ לְאַשְׁקָאָה לְכֹלָּא, וְאָתֵי רוּחַ צָפוֹן וְקָפֵי מַיָּא, וְרוּחָא דְּדָרוֹם דְּאִיהוּ חַמִימָא, שָׁדֵי לוֹן לְמֵהַךְ לְכָל סְטָר. וְעַל דָּא, הַאי יַמָּא יָתִיב בֵּין תְּרֵי סִטְרֵי אִלֵּין, וּבְגִינַיְיהוּ קַיְימָא, וְאַרְבִּין אָזְלִין וְנַטְלִין לְכָל סְטָר.

תָּא חֲזֵי, כַּד מַלְכָּא אָתֵי לְעַרְסֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְפְּלִיג לֵילְיָא, רוּחָא דְּצָפוֹן אִתְּעַר, דְּאִיהוּ אִתְּעַר חֲבִיבוּתָא לְגַבֵּי מַטְרוֹנִיתָא, דְּאִלְמָלֵא אִתְּעָרוּתָא דְּצָפוֹן, לָא אִתְחַבָּר מַלְכָּא בַּהֲדָהּ, בְּגִין דְּצָפוֹן שָׁאֲרֵי חֲבִיבוּתָא, כְּמָה דְּאִתְּמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ב, ו): שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וְדָרוֹם חָבִיק בִּרְחִימוּ, דִּכְתִיב וימינו תְּחַבְּקֵנִי, כְּדֵין כַּמָּה בְּדִיחִין מִתְּעָרִין שִׁירָתָא, עַד דְּאָתֵי צַפְרָא, דִּכְתִיב (אִיּוֹב לח, ז): בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

וְכַד אָתֵי צַפְרָא, כֻּלְּהוּ עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי אַמְרֵי שִׁירָתָא, וְיִשְׂרָאֵל כְּגַוְנָא דָּא לְתַתָּא, דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה סב, ו): הַמַּזְכִּרִים אֶת יְיָ אַל דֳּמִי לָכֶם. אַל דֳּמִי לָכֶם לְתַתָּא דַּיְיקָא.

כַּד אִתְפְּלִיג לֵילְיָא, אִנּוּן דְּתִיאוּבְתָּא דִּילְהוֹן לְאַדְכָּרָא תָּדִיר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא יָהֲבִי שְׁכִיבוּ לְלִבָּא, וְקַיְימִין לְאַדְכָּרָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כַּד סָלִיק צַפְרָא מַקְדִּימִין לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, וּמְשַׁבְּחָאן לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵן בָּתַר פַּלְגוּת יוֹמָא. וְכֵן בְּלֵילְיָא, כַּד אִתְחַשָּׁךְ וְאִתְדַּבַּק לֵילְיָא בְּחָשׁוֹכָא, וּבַת שְׁמְשָׁא. עַל אִלֵּין כְּתִיב הַמַּזְכִּירִים אֶת יְיָ אַל דֳּמִי לָכֶם. וְדָא עַמָּא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל.

וְעַל דָּא, אַדְכַּר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, וְסָלִיק עַל פַּרְעֹה, אֶלָּא דְּלָא מִשְׁתַּכְּחִי יְמָמָא וְלֵילְיָא, וּמַאן אִנּוּן. אוּרְדְּעַנְיָא, דְּקַלְּהוֹן לָא מִשְׁתְּכַּח תְּדִיר, בְּגִין דְּאַתְקִיף בְּעַמָּא קַדִּישָׁא, דְּלָא מִשְׁתַּכְּחִי יְמָמָא וְלֵילֵי, לְשַׁבְּחָא לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלָא הֲוָה בַּר נָשׁ בְּמִצְרַיִם, דְּיָכִיל לְמִשְׁתָּעֵי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי. וּמִנַּיְיהוּ אִתְחַבְּלַת אַרְעָא. וּמְקַלְּהוֹן הֲווֹ יְנוֹקִין וְרַבְיָין מֵתִין.

וְאִי תֵּימָא הֵיךְ לָא יַכְלִין לְקָטְלָא לוֹן. אֶלָּא, אִי אֲרִים בַּר נָשׁ חוּטְרָא, אוֹ אֲבָנָא, לְקָטְלָא חֲדָא, אִתְבַּקְעַת, וְנָפְקִין שִׁית מִינָהּ, מִגּוֹ מְעָהָא, וְאַזְלֵי וְטַרְטָשֵׁי בְּאַרְעָא, עַד דַּהֲווֹי מִתְמַנָּע לְמִקְרַב בְּהוֹ.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה נָהֲרִין, כַּמָּה יְאוֹרִין, נַפְקָא מִגּוֹ יַמָּא עִלָּאָה, כַּד אִתְמַשְׁכָן וּמִשְׁתָּרָן מַיָּא, וּמִתְפַּלְגִין

[שְׁמוֹת ל׃]

(יוֹם שְׁלִישִׁי; שְׁמוֹת צה–צו)

כַּמָּה נְחָלִין, לְכַמָּה סִטְרִין, לְכַמָּה יְאוּרִין, לְכַמָּה נָהֲרִין. וְחוּלָקָא דְּמָנָא דְּסִטְרָא דְּמִצְרַיִם אִינּוּן מַיִין מְרַחֲשָׁן אִלֵּין, דְּלֵית לָךְ מַיִין דְּנָפְקִין מִגּוֹ יַמָּא, דְּלָא מַפְקֵי נוּנִין לְזִינִין.

מַאן אִנּוּן נוּנִין. אִנּוּן שְׁלִיחָן בְּעָלְמָא, מִמָּנָן לְמֶעְבַּד רְעוּתָא דְּמָארֵיהוֹן, מִמָּנָן בְּרוּחָא דְּחָכְמְתָא. וְעַל דָּא תָּנֵינָן, אִית מַיִין מְגַדְּלִין חַכִּימִין. וְאִית מַיִין מְגַדְּלִין טִפְּשִׁין. לְפוּם אִנּוּן נָהֲרִין דְּמִתְחַלְּקִין לְכָל סִטְרִין.

וְהָכָא נַהֲרֵי דְּמִצְרָאֵי, מְגַדְּלִין מָארֵי דְּחָרְשִׁין, נוּנִין בְּסִיטִין, קְפִיטִין בְּעֶשֶׂר דַּרְגִּין דְּחָרְשִׁין, דִּכְתִיב (דְּבָרִים יח): קוֹסֵם, קְסָמִים, מְעוֹנֵן, וּמְנַחֵשׁ, וּמְכַשֵּׁף, וְחוֹבֵר חָבֶר, וְשׁוֹאֵל אוֹב, וְיִדְּעוֹנִי, וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים. הָא עֶשֶׂר זִינִין דְּחָכְמְתָא דְּחָרְשַׁיָּא.

וּבְהַהוּא זִמְנָא, אוֹשִׁיט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶצְבְּעָא דִּידֵיהּ, וּבַלְבֵּל אִנּוּן נְחָלִין נַהֲרִין דְּמִצְרָאֵי, וְאִתְמְנָעוּ אִנּוּן נוּנֵי דְּחָכְמְתָא דִּילְהוֹן. חַד אִתְהַפַּךְ לְדָמָא, וְחַד דְּסָלִיקוּ נוּנֵי קָלִין, בְּלָא תּוֹעַלְתָּא, וְלָא אָתֵי עֲלַיְיהוּ רוּחָא דְּאִנּוּן חָכְמְתָן.

עָרוֹב: כִּי הַאי גַּוְונָא, דְּעִרְבֵּב לוֹן זִינֵי דְּחָכְמְתָא דִּילְהוֹן, וְלָא יַכְלִין לְאִתְדַּבְּקָא, וְלא עוֹד, אֶלָּא אַפִּילּוּ דְּהָנֵי דְּאִשְׁתְּכָחוּ בְּאַרְעָא, מְחַבְּלָן לוֹן בְּאַרְעָא, וּמְחַבְּלָן אוֹרְחַיְיהוּ. עָרוֹב, מַאי עָרוֹב. עִרְבּוּבְיָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (וַיִּקְרָא יט, יט): וּבֶגֶד כִּלְאַיִם. עִרּוּבִין: שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם: זִינִין סַגִּיאִין בְּאָרָמוּת יְדָא.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה חֵילִין אִתְעָרוּ לְעֵילָּא כְּחַד, וּבַלְבֵּל לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּחֲדָא, בְּגִין לְבַלְבְּלָא חֵילַיְיהוּ תַּקִּיפָא לְעֵילָּא. וְכָל אִנּוּן גִּבּוֹרָן דְּעָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, בִּידָא חֲדָא הֲוָה, דְּאָרִים יְדֵיהּ עֲלַיְיהוּ, לְעֵילָּא וְתַתָּא, וּמִתַּמָּן אִתְאֲבִידַת חָכְמְתָא דְּמִצְרַיִם, דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה כט, יד): וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבוֹנָיו תִּסְתַּתָּר.

וְתָא חֲזֵי, כְּתִיב (יְשַׁעְיָה יט, ב): וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם. מִצְרַיִם לְעֵילָּא, בְּמִצְרַיִם לְתַתָּא. בְּגִין דְּאִנּוּן חֵילִין לְעֵילָּא, מִמָּנָן עַל חֵילִין דִּלְתַתָּא, וְאִתְעָרְבוּ כֻּלְּהוּ.

אִתְעָרְבוּ לְעֵילָּא, דְּלָא הֲווֹ מִצְרָאֵי יַכְלֵי לְאִתְקַשְׁרָא בְּחָרְשַׁיְיהוּ, בְּאִנּוּן דּוּכְתֵּי דַּהֲווֹ מִתְקַשְׁרֵי בְּקַדְמִיתָא, דְּהָא אִתְבַּלְבָּלוּ. וְעַל דָּא אַיְיתֵי עָלַיְיהוּ עָרוֹב, חֵיוָן דַּהֲווֹ מִתְעָרְבֵי דָּא בְּדָא.

כִּנִּים, דְּסַלְקָא עַפְרָא דְּאַרְעָא. וְתָא חֲזֵי, כָּל אִיבָּא דְּאִתְיְלִידַת בְּאַרְעָא, מֵחֵילָא דִּלְעֵילָּא מִמָּנָא דְּאִזְדְּרַע עֲלַהּ אִיהוּ, וְכֹלָּא הֲוָה כְּגַוְנָא דִּלְעֵילָּא.

וְתָא חֲזֵי, שִׁבְעָה רְקִיעִין עָבֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּגַוְנָא דָּא שִׁבְעָה אַרְעָאן. וְאִנּוּן תְּחוֹמִין דְּמִתְפָּרְשָׁן בְּדוּכְתַּיְיהוּ. שִׁבְעָה רְקִיעִין לְעֵילָּא, שִׁבְעָה תְּחוֹמֵי אַרְעָא לְעֵילָּא, כְּהַאי גַּוְנָא לְתַתָּא מִתְפָּרְשָׁן דַּרְגִּין, שִׁבְעָה רְקִיעִין, וְשִׁבְעָה תְּחוֹמֵי אַרְעָא. וְהָא אוּקְמוּהוּ חַבְרַיָּיא, בְּשִׁבְעָה אַרְעִין כְּסוּפְטָא דָּא עַל דָּא.

וְאִינּוּן שִׁבְעָה תְּחוֹמֵי אַרְעָא לְעֵילָּא, כָּל חַד וְחַד מִתְפָּרְשָׁן לְעֶשֶׂר, וְאִנּוּן מִתְפַּלְגָּאן לְשִׁבְעִין מְמָנָן, דִּמְמָנָן עַל שִׁבְעִין עַמִּין. וְהַהוּא אַרְעָא, תְּחוֹמָא דְּכָל עַמָּא וְעַמָּא, סַחֲרָא לְאַרְעָא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ג, ז): הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל וַעֲשָׂרָה בְּגַוְוִיְיהוּ טְמִירִין, וְאִינּוּן שִׁבְעִים דְּסַחֲרָן אַרְעָא קַדִּישָׁא. וְדָא הוּא לְעֵילָּא, כְּגַוְנָא דָּא לְתַתָּא.

וְתָא חֲזֵי, הַהוּא אַרְעָא, תְּחוֹמָא דְּחוֹלָקָא דְּמִצְרָאֵי, בְּהַהוּא זִמְנָא, אוֹשִׁיט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶצְבְּעָא דִּילֵיהּ, וְאִתְיְלִידוּ טַפְסִירִין בְּהַהוּא תְּחוֹמָא, וְאִתְיְבָּשׁוּ כָּל אִנּוּן תְּחוֹמִין דְּרַכִּיכוּ מַיָּא. וְכָל יְרוֹקָא דְּמַיִין דְּנַבְעִין, כְּדֵין לְתַתָּא, אִתְחֲזִיאוּ קַלְמִין מֵעַפְרָא דְּאַרְעָא.

וְהָא אִתְּמַר דְּאַהֲרֹן הֲוָה מָחֵי. אֲבָל בְּגִין דָּא אַהֲרֹן הֲוָה מָחֵי, לְאַחֲזָאָה דִּימִינָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּבַר לְשַׁנְאִין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שְׁמוֹת טו, ו): יְמִינְךָ יְיָ תִּרְעַץ אוֹיֵב. כְּגַוְנָא דָּא, זִמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַיְיתָאָה עַל קַרְתָּא דְּרוֹמִי רַבְּתָא, דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה לד, ט): וְנֶהְפְּכוּ נְחָלֶיהָ לְזֶפֶת וַעֲפָרָהּ לְגָפְרִית. וְעַל דָּא, כָּל עֲפַר הָאָרֶץ הָיָה כִנִּים בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם.

רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי חִיָּיא, הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, חַבְרַיָּיא כַּד אִנּוּן בְּאוֹרְחָא,

[שְׁמוֹת לא.]

(יוֹם רְבִיעִי; שְׁמוֹת צז-צח)

בַּעְיָין לְמֵהַךְ בִּלְבָּא חַד. וְאִי אִיעֲרָעוּ, אוֹ אַזְלֵי בְּגַוְוייהוּ חַיָּבֵי עָלְמָא, אוֹ בְּנֵי נָשָׁא דְּלָאוּ אִנּוּן מֵהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, בָּעוּ לְאִתְפָּרְשָׁא מִנַּיְיהוּ. מְנָא לָן. מִכָּלֵב, דִּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר יד, כד): וְעַבְדִּי כָלֵב עֵקֶב הָיְתָה רוּחַ אַחֶרֶת עִמּוֹ וַיְמַלֵּא אַחֲרָי. מַאי רוּחַ אַחֶרֶת. דְּאִתְפְּרַשׁ מֵאִנּוּן מְאַלְּלִין, דִּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר יג, כב): וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן. דְּאִתְפְּרַשׁ מֵאִנּוּן מְאַלְּלִין וְאָתָא אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי לְחֶבְרוֹן, לְאִשְׁתַּטְחָא עַל קִבְרֵי אֲבָהָן.

וְחֶבְרוֹן, אִתְיְהִיב לֵיהּ חוּלָק אַחֲסָנָא לְאִתְתַּקְפָּא בֵּיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (דְּבָרִים א, לו): וְלוֹ אֶתֵּן אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרַךְ בָּהּ. אֲמַאי יְהִיבוּ לֵיהּ חֶבְרוֹן. אִי בְּגִין דְּאִשְׁתַּטַּח בִּקְבְרֵי אֲבָהָן לְאִשְׁתְּזָבָא מֵהַהוּא עִיטָא דִּילְהוֹן דְּאִשְׁתְּזִיב. לָא. אֶלָּא, רָזָא דְּמִלָּה שְׁמַעְנָא. כְּגַוְונָא דָּא כְּתִיב (שְׁמוּאֵל ב׳, ב, א): וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיְיָ לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה בְּאַחַת עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר יְיָ אֵלָיו עֲלֵה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנָה אֶעֱלֶה וַיֹּאמֶר חֶבְרֹנָה. הָכָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, כֵּיוָן דְּהָא מִית שָׁאוּל, וְדָוִד בְּיוֹמֵי דְּשָׁאוּל אִתְמְשַׁח לְקַבְּלָא מַלְכוּ. כֵּיוָן דְּמִית שָׁאוּל אֲמַאי לָא אַמְלִיכוּ לֵיהּ לְדָוִד, וְלָא קַבִּיל מַלְכוּ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאָתָא לְחֶבְרוֹן, וּמַלְכוּ קַבִּיל עַל יְהוּדָה בִּלְחוֹדוֹי שֶׁבַע שָׁנִים, וְאִתְעַכָּב תַּמָּן כָּל הָנֵי שֶׁבַע שָׁנִים. וּלְבָתַר דְּמִית אִישׁ בּוֹשֶׁת, קַבִּיל מָלְכוּ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַיִם.

אֶלָּא, כֹּלָּא הוּא רָזָא קָמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תָּא חֲזֵי, מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא לָא קַבִּיל מַלְכוּ שְׁלֵימָתָא, עַד דְּאִתְחַבָּר בַּאֲבָהָן. וְכַד אִתְחַבָּר בְּהוּ, אִתְבְּנִי בִּבְנְיָינָא שְׁלִימוּ, מֵעָלְמָא עִלָּאָה, וְעָלְמָא עִלָּאָה אִקְרֵי שֶׁבַע שָׁנִים, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ בֵּיהּ.

וְסִימָנִיךְ (מְלָכִים א׳, ו, לח): וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים, דָּא עָלְמָא עִלָּאָה. וְלָא כְּתִיב וַיִּבְנֵהוּ בְּשֶׁבַע שָׁנִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שְׁמוֹת לא, יז): כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה׳ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. מַאן שֵׁשֶׁת יָמִים, דָּא אַבְרָהָם. דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ב, ד): אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּאַבְרָהָם. וְאַבְרָהָם שֵׁשֶׁת יָמִים אִקְרֵי. וּבְגִין דְּאִיהוּ שֵׁשֶׁת יָמִים,

אִתְבְּנֵי עָלְמָא. בְּהַהוּא גַּוְנָא וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים.

וְתָא חֲזֵי, דָּוִד בָּעָא לְאִתְבְּנָאָה בְּמַלְכוּ שְׁלֵימָתָא לְתַתָּא, כְּגַוְנָא דִּלְעֵילָּא, וְלָא אִתְבְּנֵי, עַד דְּאָתָא וְאִתְחַבָּר בַּאֲבָהָן. וְקָאִים שֶׁבַע שָׁנִים לְאִתְבְּנָאָה בְּגַוַיְיהוּ. לְבָתַר שֶׁבַע שָׁנִים, אִתְבְּנֵי בְּכוֹלָּא, אִתְמַשְׁכָא מַלְכוּתֵיהּ דִּי לָא תַעְדֵּי לְעָלְמִין. וְאִי לָאו דְּאִתְעָבַד בְּחֶבְרוֹן לְאִתְחַבְּרָא בְּדוּכְתֵּיהּ, לָא אִתְבְּנֵי מַלְכוּתֵיהּ לְאִתְמַשְׁכָא כִּדְקָא יָאוֹת. כְּהַאי גַּוְנָא כָּלֵב, אִתְנְהִיר בֵּיהּ רוּחָא דְּחָכְמְתָא, וְאָתָא לְחֶבְרוֹן, לְאִתְחַבְּרָא בַּאֲבָהָן, וּלְדוּכְתֵּיהּ אָזֵל, וּלְבָתַר, דּוּכְתֵּיהּ הֲוָה, וְיָרִית לֵיהּ.

רִבִּי יֵיסָא וְרִבִּי חִזְקִיָּה, הֲווֹ אָזְלֵי מִקַּפּוֹטְקִיָּא לְלוּד, וַהֲוָה עִמְּהוֹן חַד יוֹדַאי בְּמָטוּל דְּקַטְפִּירָא דַּחֲמָרָא. עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, אָמַר רִבִּי יֵיסָא לְרִבִּי חִזְקִיָּה, אַפְתַּח פּוּמָךְ, וְאֵימָא חַד מִלָּה, מֵאִנּוּן מִלֵּי מְעַלְיֵיתָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאַתְּ אֲמַרְתְּ בְּכָל יוֹמָא, קָמֵי בּוּצִינָא קַדִּישָׁא.

פָּתַח וְאָמַר (משלי ג, יז): דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם, אִלֵּין אוֹרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּמַאן דְּאָזִיל בְּאוֹרְחֵי דְּאוֹרַיְיתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַשְׁרֵי עָלֵיהּ נְעִימוּתָא דִּשְׁכִינְתָּא, דְּלָא תַּעְדֵּי מִנֵּיהּ לְעָלְמִין. וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם, דְּכָל שְׁבִילִין דְּאוֹרַיְיתָא, כּוּלְהוֹן שְׁלָם. שְׁלָם לֵיהּ לְעֵילָּא, שְׁלָם לֵיהּ לְתַתָּא. שְׁלָם לֵיהּ בְּעָלְמָא דֵּין, שְׁלָם לֵיהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

אָמַר הַהוּא יוּדַאי, אִסְתָּרָא בְּקִיסְטְרָא, בְּהַאי קְרָא אִשְׁתְּכַח. אֲמַר לֵיהּ מִנַּיִן לָךְ. אָמַר לֵיהּ, מֵאַבָּא שְׁמַעְנָא, וְאוֹלִיפְנָא הָכָא בְּהַאי קְרָא מִלָּה טָבָא.

פָּתַח וְאָמַר, הַאי קְרָא בִּתְרִין גַּוְונִין אִיהִי, וּבִתְרִין סִטְרִין. קָרֵי בֵּיהּ דְּרָכִים, וְקָרֵי בֵּיהּ נְתִיבוֹת. קָרֵי בֵּיהּ נֹעַם, וְקָרֵי בֵּיהּ שָׁלוֹם. מַאן דְּרָכִים. וּמַאן נְתִיבוֹת. מַאן נֹעַם. וּמַאן שָׁלוֹם.

אֶלָּא, דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם, הַיְינוּ דִּכְתִיב (ישעיה מג, טז): הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ. דְּהָא כָּל אַתָּר דְּאִקְרֵי בְּאוֹרַיְיתָא דֶּרֶךְ, הוּא אוֹרְחָא פְּתִיחָא לְכֹלָּא. כְּהַאי אוֹרְחָא דְּהוּא פָּתִיחַ לְכָל בַּר נָשׁ. כָּךְ דְּרָכֶיהָ, אִלֵּין דְּרָכִים דְּאִנּוּן פְּתִיחָן מֵאֲבָהָן, דְּכָרָאן בְּיַמָּא

[שְׁמוֹת לא:]

(יוֹם חֲמִישִׁי; שְׁמוֹת צט-ק)

רַבָּא, וְעָאלִין בְּגַוֵּיהּ. וְאִנּוּן אוֹרְחִין מִתְפַּתְּחִין לְכָל עִיבָרָ, וּלְכָל סִטְרֵי עָלְמָא.

וְהַאי נַעֲמָ, הוּא נְעִימוּ דְּנָפִיק מֵעָלְמָא דְּאָתֵי, וְנָהִיר לְכָל בּוּצִינִין, וּמִתְפָּרְשִׁין לְכָל עִיבָרָ, וְהַהוּא טִיבוּ, וּנְהוֹרָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּיַנְקִין אֲבָהָן, אִקְרֵי נַעֲמָ. דָּבָר אַחֵר, עָלְמָא דְּאָתֵי, אִקְרֵי נַעֲמָ. וְכַד אִתְּעַר עָלְמָא דְּאָתֵי, כָּל טִיבוּ, וְכָל חֵידוּ, וְכָל נְהוֹרִין, וְכָל חֵירוּ דְּעָלְמָא אִתְּעַר. וּבְגִינֵי כָּךְ, אִקְרֵי נַעֲמָ.

וְעַל דָּא תָּנֵינָן, חַיָּבִין דְּגֵיהִנָּם, בְּשַׁעֲתָא דְּעָאל שַׁבְּתָא, כֻּלְּהוּ נַיְחִין, וְאִית לְהוּ חֵידוּ, וְנַיְחָא בְּשַׁבָּתָא. כֵּיוָן דְּנָפִיק שַׁבְּתָא, אִית לָן לְאַתְעָרָא חֵידוּ עִלָּאָה עָלָנָא, דְּנִשְׁתֵּזִיב מֵהַהוּא עוֹנְשָׁא דְּחַיָּבְיָא, דְּאִתְדָּנוּ מֵהַהִיא שַׁעֲתָא וּלְהַלְאָה. וְאִית לָן לְאַתְעָרָא וְלֵימָא (תְּהִלִּים צ, יז): וִיהִי נֹעַם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. דָּא הוּא נַעֲמָ עִלָּאָה, חֵידוּ דְּכוּלָּא. וְעַל דָּא,

דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם.

מַאן נְתִיבוֹתֶיהָ. אִלֵּין אִנּוּן נְתִיבוֹת וּשְׁבִילִין, דְּנַפְקֵי מִלְּעֵילָּא, וְכֻלְּהוּ נָקִיט לוֹן בְּרִית יְחִידָאי, דְּאִיהוּ אִקְרֵי שָׁלוֹם, שְׁלָמָא דְּבֵיתָא, וְעָאִיל לוֹן לְיַמָּא רַבָּא, כַּד אִיהוּ בְּתוּקְפֵּיהּ. וּכְדֵין יָהִיב לֵיהּ שְׁלָם. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. אָתוּ רַבִּי יֵיסָא וְרַבִּי חִזְקִיָּה, וְנָשְׁקוּ לֵיהּ, אָמְרוּ וּמַה כָּל הָנֵי מִלִּין עִלָּאִין טְמִירִין גַּבָּךְ, וְלָא יָדַעְנָא. אָזְלוּ. כַּד מָטוּ חַד בֵּי חַקַל, חָמוּ בְּעִירֵי דְּבֵי חַקַל מֵתִין, אָמְרוּ וַדַּאי דֶּבֶר דִּבְעִירֵי אִית בַּאֲתַר דָּא.

אָמַר הַהוּא יוּדָאִי, הָא דְּאָמְרִיתוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָטַל בִּמְצָרַיִם, כָּל אִנּוּן עָאנֵי, כָּל אִינּוּן בְּעִירֵי. תְּלַת מִאָתָנֵי הֲווֹ בִּבְעִירֵי. חַד, דֶּבֶר. וְחַד, אִינּוּן דְּקָטִיל בָּרָד. וְחַד, אִנּוּן בּוּכְרֵי דִּבְעִירֵי.

וּמָה הֲוָה מוֹתָנָא דִּילְהוֹן. אֶלָּא, הָא, כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא (שְׁמוֹת ט, ג): הִנֵּה יַד יְיָ הוֹיָה בְּמִקְנְךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה, אֲמַאי בְּכֻלְּהוּ לָא כְּתִיב יַד יְיָ. אֶלָּא, הָכָא אִיהוּ יָדָא בַּחֲמִשָּׁה אֶצְבְּעָאן.

דְּהָא בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, אֱצְבַּע אֱלֹהִים הִיא. וְהָכָא כְּלְהוּ חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן, וְכָל אֶצְבְּעָא וְאֶצְבְּעָא, קָטַל זִינָא חַדָּא. וַחֲמִשָּׁה זִינִין הֲווֹ, דִּכְתִיב, בַּסּוּסִים, בַּחֲמוֹרִים, בַּגְּמַלִּים, בַּבָּקָר, וּבַצֹּאן. הָא חֲמִשָּׁה זִינִין, לַחֲמִשָּׁה אֶצְבְּעָאן, דְּאִקְרוּן יַד. בְּגִינֵי כָּךְ, הִנֵּה יַד יְיָ הוֹיָה וְגוֹ׳ דְּבֶר כָּבֵד מְאֹד. דַּהֲווֹ מֵתִים מִגַּרְמַיְיהוּ, וְאִשְׁתְּכָחוּ מֵתִים.

בָּתַר דְּלָא אֲהַדְּרוּ מִצְרָאֵי, אִנּוּן אַתְוָן מַמָּשׁ, אֲהַדְּרוּ וְקָטְלוּ כָּל אִנּוּן דְּאִשְׁתָּאֲרוּ. וְדֶבֶר, אַהְדָּר בָּרָד. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא דָּא בְּנִיחוּתָא, וְדָא בְּתַקִּיפוּ דְּרוּגְזָא. וּתְרֵין אִלֵּין, הֲווֹ בַּאֲתַר חַד, בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן.

תָּא חֲזֵי, דֶּבֶר אַתְוָן דַּהֲווֹ בְּנִיחוּתָא, מוֹתָנָא בְּנַיְיחָא, דַּהֲווֹ מֵתִין מִגַּרְמַיְיהוּ. בָּרָד, דְּאִתְהַדְּרוּ אַתְוָן בְּתַקּוֹף רוּגְזָא, וְקָטַל כֹּלָּא. יָתְבוּ בְּהַהוּא חַקָּל, חָמוּ עָאנֵי דְּאַתְיָן לַאֲתָר חַד, וּמֵתִין תַּמָּן, קָם הַהוּא יוֹדְאִי לְגַבֵּי הַהוּא אֲתָר, וְחָמָא תְּרֵין קַטְפִירֵי, דְּמַלְיָין אַקּוּסְטָרָא.

פָּתַח וְאָמַר, כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית יב, ב): וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ וֶהְיֵה בְּרָכָה, הַאי מִלָּה דְּרִבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר, וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל, לָקֶבֶל לֶךְ לְךָ. וַאֲבָרֶכְךָ, לָקֶבֶל מֵאַרְצְךָ. וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ, לָקֶבֶל וּמִמּוֹלַדְתְּךָ. וֶהְיֵה בְּרָכָה, לָקֶבֶל וּמִבֵּית אָבִיךָ. וְדָא לָקֶבֶל דָּא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, רָזָא דְּחָכְמְתָא הָכָא. וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל, לָקֶבֶל סְטָר יְמִינָא. וַאֲבָרֶכְךָ, לָקֶבֶל סְטָר שְׂמָאלָא. וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ, לָקֶבֶל סְטָר אֶמְצָעִיתָא. וֶהְיֵה בְּרָכָה, לָקֶבֶל סְטָר אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל. וְכֹלָּא רָזָא דְּרְתִיכָא קַדִּישָׁא.

תָּא חֲזֵי, בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, אִתְּעַר לְעֵילָּא. וְעַד לָא יִתְּעַר לְתַתָּא, לָא יִתְּעַר לְעֵילָּא, לְאַשְׁרָאָה עָלֵיהּ. מַה כְּתִיב בְּאַבְרָהָם (בְּרֵאשִׁית יא, לא): וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים. וַיֵּצְאוּ אִתָּם, וַיֵּצְאוּ אִתּוֹ מִבָּעֵי לֵיהּ. דְּהָא כְּתִיב וַיִּקַּח תֶּרַח אֶת אַבְרָם בְּנוֹ וְגוֹ׳. מַהוּ וַיֵּצְאוּ אִתָּם. אֶלָּא, תֶּרַח וְלוֹט נָפְקוּ עִם אַבְרָהָם וְשָׂרָה, דְּכִיוָן דְּאִשְׁתְּזִיב אַבְרָהָם מִן נוּרָא, אִתְּהַדַּר תֶּרַח לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ. וּבְגִין

[שְׁמוֹת לב.]

(יוֹם שִׁשִּׁי ; שְׁמוֹת קא–קב)

כָּךְ, וַיֵּצְאוּ אִתָּם. כֵּיוָן דְּאִנּוּן אִתְעָרוּ בְּקַדְמִיתָא, אֲמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵךְ לְךָ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, לֵךְ לְךָ. לְתִקּוּנָךְ לְגַרְמָךְ. מֵאַרְצְךָ, מֵהַהוּא סִטְרָא דִּישׁוּבָא דְּאַתְּ תָּקִיל, דְּאִתְיְלִידַת בֵּיהּ. וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, מֵהַהוּא תּוֹלְדָה דִּילָךְ. וּמִבֵּית אָבִיךָ, דְּאַתְּ אַשְׁגַּח בְּשָׂרְשָׁא דִּלְהוֹן. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ, תַּמָּן אִתְגְּלֵי לָךְ, מַה דְּאַתְּ בָּעֵי, הַהוּא חֵילָא דִּמְמָנָא עֲלַהּ, דְּאִיהוּ עָמִיק וְסָתִים. מִיָּד, וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְיָ. וַאֲנָן קָא בָּעֵינָן לְמֵהַךְ מֵהָכָא לְמִנְדַּע רָזָא דְּחָכְמְתָא (חסר).

רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי חִיָּיא הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי חִיָּיא, אֲמַאי אַתְּ שָׁתִיק, הָא אוֹרְחָא לָא אִתְתְּקַן, אֶלָּא בְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא. אִתְנְגִיד רִבִּי חִיָּיא, וּבָכָה, פָּתַח וְאָמַר (בְּרֵאשִׁית יא, ל) : וַתְּהִי שָׂרַי עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלָד, וַוי עַל דָּא, וַוי עַל הַהוּא זִמְנָא דְּאוֹלִידַת הָגָר לְיִשְׁמָעֵאל. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי, אֲמַאי. וְהָא אוֹלִידַת לְבָתַר, וַהֲוָה לָהּ בְּרָא גְּזִעָא קַדִּישָׁא. אָמַר לֵיהּ, אַתְּ חָמֵי, וַאֲנָא חָמֵינָא, וְהָכִי שְׁמַעְנָא מִפּוּמוֹי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מִלָּה, וּבָכֵינָא וַוי עַל הַהוּא זִמְנָא, דִּבְגִין דְּשָׂרָה אִתְעַכְּבַת, כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית טז, ב) : וַתֹּאמֶר שָׂרַי אֶל אַבְרָם וְגוֹ׳ בֹּא נָא אֶל שִׁפְחָתִי וְגוֹ׳. וְעַל דָּא, קַיְימָא שַׁעֲתָא לְהָגָר, לְמֵירַת לְשָׂרָה גְּבִירְתָּהּ, וַהֲוָה לָהּ בְּרָא מֵאַבְרָהָם.

וְאַבְרָהָם אָמַר (בְּרֵאשִׁית יז, יח) : לוּ יִשְׁמָעֵאל יִחְיֶה לְפָנֶיךָ, וְאַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה מְבַשֵּׂר לֵיהּ עַל יִצְחָק, אִתְדְּבַק אַבְרָהָם בִּישְׁמָעֵאל, עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתִיב לֵיהּ (בְּרֵאשִׁית יז, כ) : וּלְיִשְׁמָעֵאל שְׁמַעְתִּיךָ וְגוֹ׳. לְבָתַר אִתְגְּזַר, וְעָאל בְּקַיְימָא קַדִּישָׁא, עַד לָא יִפּוֹק יִצְחָק לְעָלְמָא.

וְתָא חֲזֵי, אַרְבַּע מְאָה שְׁנִין, קַיְימָא הַהוּא מְמָנָא דִּבְנֵי יִשְׁמָעֵאל, וּבָעָא קָמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲמַר לֵיהּ, מַאן דְּאִתְגְּזַר אִית לֵיהּ חוּלָקָא בִּשְׁמָךְ. אֲמַר לֵיהּ אִין. אֲמַר לֵיהּ וְהָא יִשְׁמָעֵאל דְּאִתְגְּזַר, אֲמַאי לֵית לֵיהּ חוּלָקָא בָּךְ כְּמוֹ יִצְחָק. אֲמַר לֵיהּ, דָּא אִתְגְּזַר כְּדְקָא יָאוֹת וּכְתִיקוּנוֹי, וְדָא לָאו הָכִי. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּאִלֵּין מִתְדַּבְּקִין בִּי כְּדְקָא

יֵאוֹת, לְתַמָּנְיָא יוֹמִין וְאִלֵּין רְחִיקִין מִנַּי עַד כַּמָּה יָמִים. אֲמַר לֵיהּ, וְעִם כָּל דָּא, כֵּיוָן דְּאִתְגְּזַר לָא יְהֵא לֵיהּ אַגָּר טָב בְּגִינֵיהּ.

וַוי עַל הַהוּא זִמְנָא, דְּאִתְיְלִיד יִשְׂמָעֵאל בְּעָלְמָא, וְאִתְגְּזַר. מַה עָבֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַרְחִיק לְהוּ לִבְנֵי יִשְׂמָעֵאל, מִדְּבֵקוּתָא דִּלְעֵילָּא, וְיָהֵב לְהוּ חוּלָקָא לְתַתָּא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, בְּגִין הַהוּא גְּזִירוּ דִּבְהוֹן.

וּזְמִינִין בְּנֵי יִשְׂמָעֵאל, לְמִשְׁלָט בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, כַּד אִיהִי רֵיקַנְיָא מִכֹּלָּא, זִמְנָא סַגִּי, כְּמָה דְּגְזִירוּ דִּלְהוֹן בְּרֵיקַנְיָא בְּלָא שְׁלִימוּ. וְאִנּוּן יִעַכְּבוּן לְהוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָתָבָא לְדוּכְתַּייְהוּ, עַד דְּאִשְׁתְּלִים הַהוּא זִכּוּתָא דִּבְנֵי יִשְׂמָעֵאל.

וּזְמִינִין בְּנֵי יִשְׂמָעֵאל, לְאַתְעָרָא קְרָבִין תַּקִּיפִין בְּעָלְמָא, וּלְאִתְכַּנְּשָׁא בְּנֵי אֱדוֹם עֲלַייְהוּ, וְיִתְעָרוּן קְרָבָא בְּהוּ, חַד עַל יַמָּא, וְחַד עַל יַבָּשְׁתָּא וְחַד סְמוּךְ לִירוּשְׁלֵים, וְיִשְׁלְטוּן אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְאַרְעָא קַדִּישָׁא לָא יִתְמְסַר לִבְנֵי אֱדוֹם.

בְּהַהוּא זִמְנָא, יִתְעַר עַמָּא חַד מִסַּייְפֵי עָלְמָא, עַל רוּמֵי חַיְיָבָא, וְיִגַּח בָּהּ קְרָבָא תְּלַת יַרְחִין, וְיִתְכַּנְּשׁוּן תַּמָּן עַמְמַיָּא, וְיִפְּלוּן בִּידַייְהוּ, עַד דְּיִתְכַּנְּשׁוּן כָּל בְּנֵי אֱדוֹם עֲלַהּ, מִכָּל סַייְפֵי עָלְמָא. וּכְדֵין יִתְעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלַייְהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה לד, ו): כִּי רָוָה בַשָּׁמַיִם חַרְבִּי הִנֵּה עַל אֱדוֹם תֵּרֵד וְעַל עַם חֶרְמִי לְמִשְׁפָּט. וּלְבָתַר דָּא מַה כְּתִיב, לֶאֱחֹז בִּכְנָפוֹת הָאָרֶץ וְגוֹ' וְיִשֵּׁיצֵי לִבְנֵי יִשְׂמָעֵאל מִינָהּ, וְיִתְבַּר כָּל חֵילִין דִּלְעֵילָּא וְלָא יִשְׁתְּאַר חֵילָא לְעֵילָּא עַל עַמָּא דְּעָלְמָא, אֶלָּא חֵילָא דְּיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדוֹי. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תְּהִלִּים קכא, ה): יְיָ צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ.

בְּגִין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא בִּימִינָא, וְאוֹרַייְתָא בִּימִינָא, וְעַל דָּא בִּימִינָא תַּלְיָא כֹּלָּא, וְתָנִינָן, דְּבָעֵי לְזַקְפָא יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. דִּכְתִיב (דְּבָרִים לג, ב): מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וּבְזִמְנָא דְּאָתֵי (תְּהִלִּים ס, ז): הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. וּבְהַהוּא זִמְנָא כְּתִיב (צְפַנְיָה ג, ט): כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יְיָ לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד. וּכְתִיב (זְכַרְיָה יד, ט): בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

[שְׁמוֹת לב:]

(שַׁבַּת קֹדֶשׁ; שְׁמוֹת קג-קד)

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וְגוֹ׳ (שְׁמוֹת י, א). רִבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר (תְּהִלִּים פט, טז): אַשְׁרֵי הָעָם יֹדְעֵי תְרוּעָה יְיָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן. כַּמָּה אִצְטְרִיכוּ בְּנֵי נָשָׁא, לְמֵהַךְ בְּאָרְחֵי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְמִטַּר פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּיִזְכּוּן בָּהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וּלְשֵׁזָבָא לוֹן מִכָּל קְטִרוּגִין דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא. בְּגִין, דְּהָא כַּמָּה דְּאִשְׁתְּכָחוּ מְקַטְרְגִין בְּעָלְמָא לְתַתָּא, הָכִי נָמֵי אִשְׁתְּכָחוּ מְקַטְרְגִין לְעֵילָּא דְּקַיְימֵי עָלַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא.

אִנּוּן דְּעַבְדִין פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְאַזְלֵי בְּאוֹרַח מֵישָׁר, בִּדְחָלָא דְּמָארֵיהוֹן, כַּמָּה אִנּוּן סַנֵּיגוֹרִין דְּקַיְימִין עָלַיְיהוּ לְעֵילָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (אִיּוֹב לג, כג): אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף וְגוֹ׳. וּכְתִיב וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שָׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר. בְּגִין כָּךְ, זַכָּאָה אִיהוּ מַאן דְּנָטִיר פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִיָּיא, אִי הָכִי, אֲמַאי אִצְטְרִיךְ הָכָא מַלְאָךְ דְּלֵיהֱוֵי סַנֵּיגוֹרָא עָלֵיהּ דְּבַר נָשׁ וְהָא כְּתִיב (מִשְׁלֵי ג, כו): כִּי יְיָ יִהְיֶה בְּכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלָּכֶד, וּכְתִיב (תְּהִלִּים קכא, ז): יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע. דְּהָא חָמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל מַה דְּבַר נָשׁ עָבִיד בְּעָלְמָא, הֵן טָב הֵן בִּישׁ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר, (יִרְמְיָה כג, כד): אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יְיָ.

אָמַר לֵיהּ רִבִּי יְהוּדָה, כֹּלָּא הָכִי הוּא וַדַּאי. אֲבָל הָא כְּתִיב (אִיּוֹב ב, ה): וְגַע אֶל עַצְמוֹ וְאֶל בְּשָׂרוֹ. וּכְתִיב (אִיּוֹב ב, ג): וַתְּסִיתֵנִי בוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם. לְאַחֲזָאָה דְּהָא רְשׁוּ אִתְמְסַר לְסִטְרָא אַחֲרָא לְקַטְרְגָא, עַל מִלִּין דְּעָלְמָא, וּלְאִתְמַסְּרָא בִּידוֹי. וְכָל אִלֵּין אָרְחִין טְמִירִין קָמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֵית אַנְתְּ כְּדַאי לְמֵהַךְ אֲבַתְרַיְיהוּ, בְּגִין דְּאִנּוּן נְמוּסִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְנֵי נָשָׁא לָאו אִנּוּן רַשָּׁאִין לְדַקְדְּקָא אֲבַתְרַיְיהוּ, בַּר אִנּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט דְּיַדְעִין רָזֵי אוֹרַיְיתָא, וְאָזְלִין בְּאָרְחָא דְּחָכְמְתָא לְמִנְדַּע אִנּוּן מִלִּין סְתִימִין דְּאוֹרַיְיתָא.

רִבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח (אִיּוֹב א, ו): וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב

עַל יְיָ וַיָּבוֹא גַּם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם. וַיְהִי הַיּוֹם: דָּא רֵאשׁ הַשָּׁנָה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאִים לְמֵידָן עָלְמָא. כְּגַוְונָא דָּא (מְלָכִים ב׳, ד, יא): וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שָׁמָּה. הַהוּא יוֹמָא יוֹם טוֹב דְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הֲוָה.

וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים, אִלֵּין רַבְרְבִין מְמָנָן שְׁלִיחָן בְּעָלְמָא, לְאַשְׁגְּחָא בְּעוֹבָדִין דִּבְנֵי נָשָׁא. לְהִתְיַצֵּב עַל ה׳: כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מְלָכִים א׳, כב): וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ. אֲבָל לְהִתְיַצֵּב עַל ה׳ בְּהַאי קְרָא אַשְׁכַּחְנָא רְחִימוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. בְּגִין, דְּהָנֵי שְׁלִיחָן, דְּאִנּוּן מְמָנָן לְאַשְׁגָּחָא עַל עוֹבָדִין דִּבְנֵי נָשָׁא, אַזְלִין וְשָׁאטִין וְנַטְלִין אִנּוּן עוֹבָדִין כֻּלְּהוּ, וּבְיוֹמָא דְּקָאֵי דִּינָא לְמֵיקָם, לְמֵידָן עָלְמָא, אִתְעֲבִידוּ קַטֵּיגוֹרִין לְמֵיקָם עָלַיְיהוּ דִּבְנֵי נָשָׁא. וְתָא חֲזֵי, מִכָּל עַמִּין דְּעָלְמָא, לָא קַיְימִין לְאַשְׁגָּחָא בְּעוֹבָדֵיהוֹן, בַּר בְּיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדַיְיהוּ, בְּגִין דְּאִלֵּין בְּנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְכַד לָא אִשְׁתְּכָחוּ עוֹבָדִין דְּיִשְׂרָאֵל כְּדְקָא יָאוֹת, כְּבְיָכוֹל אִנּוּן מְמָנָן שְׁלִיחָן, כַּד בָּעָאן לְקַיְימָא עַל אִנּוּן עוֹבָדִין דְּיִשְׂרָאֵל, עַל ה׳ וַדַּאי קַיְימִין, דְּהָא כַּד יִשְׂרָאֵל עַבְדִין עוֹבָדִין דִּלָּא כַּשְׁרָן, כְּבְיָכוֹל מַתִּישִׁין חֵילָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכַד עַבְדִין עוֹבָדִין דְּכַשְׁרָן, יַהֲבִין תּוֹקְפָּא וְחֵילָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא כְּתִיב (תְּהִלִּים סח, לה): תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים. בְּמָה. בְּעוֹבָדִין דְּכַשְׁרָן. וְעַל דָּא, בְּהַהוּא יוֹמָא, כְּלְהוּ רַבְרְבָן מְמָנָן אִתְכָּנָשׁוּ עַל ה׳. עַל ה׳ וַדַּאי, דְּהָא כְּיָון דְּעַל יִשְׂרָאֵל אִתְכָּנָשׁוּ, עָלֵיהּ אִתְכָּנָשׁוּ.

וַיָּבֹא גַּם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם, גַּם, לְאַסְגָּאָה עָלַיְיהוּ, דְּכֻלְּהוּ אַתְיָין לְמֶהֱוֵי קַטֵּיגוֹרִין עָלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל

הודפס
לעילוי נשמת
עומר רחמים בן
סלימה ומנחם ז"ל
נלב"ע
כ"ה שבט תשפ"ו
ת.נ.צ.ב.ה.




לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב
עיר שומרי הלשון עיר השמחה

פרשת שמיני

יח	יום ראשון	ג' דחוה"מ פסח, ג' לעומר עלות השחר (72 דק') ... 5:09 | סו"ז תפילה ..... 10:34 נץ החמה ..... 6:21 | חצות היום ..... 12:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:44 | שקיעה ..... 7:00 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:31 | צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:13	**ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות פד **ירושלמי:** קידושין כא **תוספתא:** עירובין ג **נ"ך:** נחמיה ד **משניות:** ראש השנה ג **זהר:** שמות א עמ' צא-צב	5
יט	יום שני	ד' דחוה"מ פסח, ד' לעומר עלות השחר (72 דק') ... 5:08 | סו"ז תפילה ..... 10:34 נץ החמה ..... 6:20 | חצות היום ..... 12:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:44 | שקיעה ..... 7:00 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:30 | צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:13	**ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות פה **ירושלמי:** קידושין כב **תוספתא:** עירובין ד **נ"ך:** נחמיה ה **משניות:** ראש השנה ד **זהר:** שמות א עמ' צג-צד	6
כ	יום שלישי הדלקת נרות (40 דק'): 6:21 (20 דק'): 6:41	ה' דחוה"מ פסח, ה' לעומר עלות השחר (72 דק') ... 5:07 | סו"ז תפילה ..... 10:33 נץ החמה ..... 6:19 | חצות היום ..... 12:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:43 | שקיעה ..... 7:01 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:29 | צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:14	**ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות פו **ירושלמי:** קידושין כג **תוספתא:** עירובין ה **נ"ך:** נחמיה ו **משניות:** תענית א **זהר:** שמות א עמ' צה-צו	7
כא	יום רביעי מוצ"ח לשיטת ר"ת: 8:15	שביעי של פסח, יזכור, ו' לעומר עלות השחר (72 דק') ... 5:05 | סו"ז תפילה ..... 10:32 נץ החמה ..... 6:17 | חצות היום ..... 12:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:42 | שקיעה ..... 7:02 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:29 | צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:15	**ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות פז **ירושלמי:** קידושין כד **תוספתא:** עירובין ו **נ"ך:** נחמיה ז **משניות:** תענית ב **זהר:** שמות א עמ' צז-צח	8
כב	יום חמישי	אסרו חג, ז' לעומר עלות השחר (72 דק') ... 5:04 | סו"ז תפילה ..... 10:32 נץ החמה ..... 6:16 | חצות היום ..... 12:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:41 | שקיעה ..... 7:03 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:28 | צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:16	**ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות פח **ירושלמי:** קידושין כה **תוספתא:** עירובין ז **נ"ך:** נחמיה ח **משניות:** תענית ג **זהר:** שמות א עמ' צט-ק	9
כג	יום שישי הדלקת נרות (40 דק'): 6:23 (20 דק'): 6:43	ח' לעומר עלות השחר (72 דק') ... 5:03 | סו"ז תפילה ..... 10:31 נץ החמה ..... 6:15 | חצות היום ..... 12:39 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:40 | שקיעה ..... 7:03 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:27 | צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:16	**ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות פט **ירושלמי:** קידושין כו **תוספתא:** עירובין ח **נ"ך:** נחמיה ט **משניות:** תענית ד **זהר:** שמות א עמ' קא-קב	10
כד	שב"ק מוצ"ש לשיטת ר"ת: 8:17	שבת קודש פרשת שמיני, מברכין חודש אייר, ט' לעומר עלות השחר (72 דק') ... 5:02 | סו"ז תפילה ..... 10:31 נץ החמה ..... 6:14 | חצות היום ..... 12:39 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:39 | שקיעה ..... 7:04 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:26 | צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:17	**ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות צ **ירושלמי:** קידושין כז **תוספתא:** פסחים א **נ"ך:** נחמיה י **משניות:** מגילה א **זהר:** שמות א עמ' קג-קד	11

המולד יהיה בליל שישי, בשעה 5, 18 דקות ו-14 חלקים

אֱמוּנַת חֲכָמִים זוֹ הַהַצָּלָה שֶׁל הָאָדָם !

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)